

SELLE OU STORIE

'n drama
deur Pieter-Dirk Uys

P D Uys Productions
P O Box 175
Darling 7345

© Pieter-Dirk Uys 2004

All rights reserved.

ISBN 1-920051-02-3

Designed, typeset and printed by Aspect

Selle Ou Storie het in die Buiten Ruimte van die Ruimte-teater op 12 Oktober 1974 geopen, met regie deur Pieter-Dirk Uys en met die volgende geselskap:

ESTER VILJOEN	Christine Basson
RUFUS	Johann van Heerden
GREGORY	Marthinus Basson
SANDRA	Lynne Maree

Op 2 September 2004, open *Selle Ou Storie* in die Tesson van die Johannesburg se Civic Theatre, met regie deur Lynne Maree en met die volgende spelers:

ESTER VILJOEN	Evita Bezuidenhout (Pieter-Dirk Uys)
RUFUS	Greg Melvill-Smith
GREGORY	James van Helsdinger
SANDRA	Michelle Bradshaw

Ontwerp deur Nicholas de Klerk

Evita se kostuums deur Francois Vedemme & Gideon

Beligting deur Denis Hutchinson

Aangebied deur die Johannesburg Civic Theatre in samewerking met

P D Uys Productions

Dit is 16 Junie 1976, Hillbrow, Johannesburg

Die karakters is:

- ESTER VILJOEN
- RUFUS
- GREGORY
- SANDRA

Daar is twee bedrywe

Die aksie vind plaas in die woonkamer van Ester Viljoen se Hillbrow woonstel in Johannesburg vanaf laat die dag tot vroeg die volgende oggend.

EERSTE BEDRYF

DIE DRAAGBARE RADIO OP DIE TAFEL IS AAN:
NUUSBERIG. DIT GAAN OOR DIE POLITIEK VAN DIE DAG. DAAR
WAS 'N OPTOG IN SOWETO DEUR SKOOLKINDERS EN MENSE IS
DEUR DIE POLISIE GESKIET.

ESTER KOM IN EN VERANDER NA 'N ANDER STASIE.
SPRINGBOK RADIO SEPIE.
GAAN UIT EN KOM IN MET DIE POS. KYK DAARNA EN GOOI DIT
NEER. GAAN UIT NA HAAR SLAAPKAMER.

KOM TERUG MET BRIL AAN EN MET KOERANT.
VERANDER RADIO NA GÉ KORSTEN WAT SING.

SKEUR IETS OOR HAAR UIT DIE KOERANT UIT.
PLAAS DIT IN PLAKBOEK.
NA SPIEËL OM KRULLER UIT HARE TE NEEM.
TELEFOON LUI.
SLAAN RADIO AF EN TEL FOON OP, MAAR DIT STOP VOORDAT
SY DIT KAN OPTEL.

ESTER   Bliksem ...
TERUG NA SPIEËL EN VOORKOMS.
TELEFOON LUI WEER.
Toe nou, wimpertjie ... Ja, ja, ek kom ...
TEL FOON OP.
PRAAT IN BANTU AKSENT.
Duméla ...
LAG.
O mammié? Nee, nee dit gaan goed. Waar het Mammié dit
gehoor? Ek luister nie na die nuus nie. Skoolkinders in
Soweto? Ag nee asseblief! Nee, Mams, wag net 'n oomblik –
ek probeer net 'n wimper vasplak ... oomblikkie engel ...
wat? Nee, mammié, natuurlik is ek nie alleen nie ...
GIGGEL.
Jan, Piet, Koos, Klaas, los my lyf kêrels!
LUISTER NA REAKSIE.
Ja, mammié, dis 'n orgy. Twintig stokstywe naakte
bouddrillende Helpmekaar-skoolseuns.
Oomblikkie engel ...
SIT FOON NEER EN GAAN NA SPIEËL.
Sit nou, donderse krulding! Soooo jaaaa ... daar's hy, lekker
ou wimpertjie ....
TERUG NA FOON.
Jammer mams. Hoe nou? Skoolseuns? ... ag toemaar,
mammié, ek joke maar net. Natuurlik sal ek jou wil sien.
Nee, wag engel, bel my eers so om en by elfuur môreoggend.
Ek sal hier wees. Goed mammié, totsiens ... ja ... Groete vir
paps hoor ...
MAAK SOENTJIES IN FOON.
Totsiens engel ... Goed bye ... ja, bye ...

SIT FOON NEER.
SIT RADIO WEER AAN: MUSIEK.
KYK NA FOTOS VAN HAAR. EEN MAAK HAAR VIES.
SY GAAN UIT.

POUSE.
RUFUS KOM IN VAN BUITE.
HY SIT RADIO STASIE OOR NA DIE NUUS.
ONS HOOR DIE NUUS.
ESTER KOM IN, BRIL EN FOTOS IN HAND.
WAAI NA DIE RADIO: DIT MOET AF.

RUFUS   Daar's kinders doodgeskiet.

ESTER   Ek dog jy's omgery of ontvoer. Ek het my soos 'n ma
ontstel.

RUFUS   Wat de hel gaan aan? Soweto? Dis om die draai!

ESTER: Vee af jou voete.

RUFUS   Wat?

ESTER   Ek sê: vee jou blerrie voete af. Ek wil nie jou modder en mis
in my tapyt ingetrap hê nie.

RUFUS   Dit reënt nie.

ESTER   Dit reënt altyd.

RUFUS KYK SAAM MET HAAR NA DIE FOTOS.

RUFUS   Maggies, ek hou van dié een. Ester, dis fantasties!

ESTER   Watter een? Dit? Vieslik! Die donner het aangedring dat ek
al my grimering afkrap. Ek't skoon verkrag gevoel.

RUFUS Miskien, maar dis een van die beste wat al van jou geneem is.

ESTER Ek hou van dié een, of hoe?

RUFUS Here! Jy lyk soos 'n ou slet!

ESTER Ek hou daarvan.

RUFUS Ek is seker jy's mal daaroor – flerrie! Ek verkies nog steeds the verkrachte fotos.

ESTER Ek lyk 'n duisend jaar oud.

RUFUS Jy lyk fantasties.

ESTER Waar de donner was jy?

RUFUS Ek ... ek kon nie vroeër kom nie.

ESTER Jy wat?

RUFUS Ek kon nie weg kom nie.

ESTER Die telefoon ...

RUFUS Ek kon nie net opstaan en gaan bel nie.

ESTER Natuurlik. Die ondervinding het jou waarskynlik in 'n beswyming gevoer.

RUFUS Ek is jammer.

ESTER Ek was veronderstel om half-sewe by Alexis te wees.

RUFUS Nou ja? Dis nou maar pas sewe.

ESTER   Hoekom het jy nie gebel nie?

RUFUS   Hoekom moet ek nou eintlik altyd vir jou bel!

ESTER   Ek worry.

RUFUS   Ek het vir jou gesê. Ek kon nie opstaan en gaan bel nie. Ek moet my kans afwag.

ESTER   Hoe lank moes jy wag?

RUFUS   Ure.

ESTER   Maar jy kon nie net straat toe uitgeglip en vir my bel nie. Jy weet ek wag!

RUFUS   Ek sê mos, Ester, ek kon nie ...

ESTER   Ja. Presies jou woorde. 'Kon nie'!

RUFUS   Wel ek het nie toe daaraan gedink nie. Ek moes bly sit.

ESTER   Bly sit.

RUFUS   Ja. Daar was honderde mense.

ESTER   Honderde mense?

RUFUS   Ja. Omtrent twintig.

ESTER   En hoe laat, my engeltjie, was jou ou bestellingtjie?

RUFUS   Drie uur.

ESTER   Drie uur? Jy kon maklik gebel het, jou donner!

RUFUS   Moet ek nou elke uur inklok, juffrou Viljoen?

ESTER Ek bekommer my. Ek hou nie daarvan om uit te gaan en my woonstel leeg te laat staan nie.

RUFUS Jy wil net sien wie ek van die straat af opnooi.

ESTER Ek voel verantwoordelik vir jou. Probeer my ook soms in ag neem. So af en toe. Of is dit te veel gevra?

RUFUS Ester, jy kan 'n huurmotor neem en maklik oor twintig minute by Alexis wees. Maklik!

ESTER Ek is om half-sewe verwag. Half-donderse-sewe. Hulle is belangrike mense. Ek is nooit laat nie; nie vir belangrike mense nie.

RUFUS Jy's nog nie eers aangetrek nie.

ESTER En wat het dit daarmee te doen?

POUSE.

RUFUS Jy kan altyd weer sê dis my skuld. Jy sal gou genoeg vir hulle laat verstaan.

ESTER Engeltjie, jy bestaan nie. Hulle ken nie eers jou naam nie.

RUFUS Natuurlik weet hulle van my. Ek was hier daai aand toe Alexis en Marie kom eet het.

ESTER O ja, jy was hier. En ook daardie kelnertjie uit die restaurant onder in die straat. Maar hy kon egter kos smaakvol bedien. Ook het hy skoon geruik, en dit nogal vir 'n kaffer.

RUFUS Watter kelner?

ESTER Wat jy tussen die ure van drie en sewe doen, gaan my glad

nie aan nie. Moet net nie my planne opslons nie!

DIE FOON LUI. SY TEL DIT OP.

Slagpat! Hello Alexis Engelhart!

SY LAG LUID.

Ag my darlinkie, ek is heeltemal verpletter! Jy weet mos ek is nooit laat nie ... ja, ja iets hou my hier vas ... nee, nee natuurlik sal ek daar wees, dis net ... ag, hartjie jy weet mos hoe moeilik is hierdie rolprentmense ... ja, hy sit hier ...

RUFUS LAG.

... nee, engel, ek praat uit my slaapkamer ... sê ekskuus vir Marie ... ja, sien julle oor so twintig minute ... wonderlik, engel, wonderlik! Okay. Bye ...

GEE FOON VIR RUFUS OM TERUG TE SIT.

GAAN NA SPIEËL EN VOORKOMS EN GAAN UIT

RUFUS Sies, Ester, jy sal nooit hemel toe gaan nie.

MAAK HAAR NA.

‘O ja, darlinkie, daar sal heel moontlik ’n nasionale toer hieruit kom. Wie weet, poppie, miskien nog die rolprent van die toneelstuk van die boek. Natuurlik sal jy gewig moet verloor, engelhartjie, jy weet dis ’n uitputtende rol.

ESTER (AF) Hou jou smoel, hippie!

RUFUS (LAG) Dink jy Alexis het vir een oomblik daardie ou storie geglo? Rolprent mense! Jy probeer dinge net interessant laat klink, ingeval ou Alexis ’n rolletjie vir jou het. Seker in een van sy moëe klugte.

ESTER (AF) Sy naam is Alexis Vallance, aanhangseltjie!

RUFUS Ek hoor nou soos hy aan sy goeie vrou Marie sê: Ou Ester klink alweer poepdronk, Marie-lief.

ESTER KOM IN MET HAAR ROK NOG OOP VAN AGTER. SKOENE IN HAND.

ESTER Ek is nooit poepdronk nie!

RUFUS Jy klink dronk sodra jy senuwee-agtig word. Daardie oproep het soos 'n ramparty geklink.

ESTER Ek was jare laas dronk! Hoe durf jy so iets sê! Jy't my nog nooit dronk gesien nie! Erken dit, bogger, nooit!

RUFUS Nooit? En wat van daardie aand in Yeoville?

ESTER Ek onthou nie.

RUFUS Yeoville! Die aand toe Gregory en Sandra vasgehak het. Jy't die helfde van die aand op die kakhuis vloer gelê en kots.

ESTER Leuens!

RUFUS Jou grimering was so besmeer dat twee huurmotors later by ons verbygery het. Hulle't seker gedink jy was 'n terroris in drag.

ESTER Ag nonsens, man!

RUFUS Jy't ook in die huurmotor gekots.

ESTER Ek was siek. My maag was seer. Sies! Daardie Yeoville setup was genoeg om 'n engel te laat kots. Maak vas.

RUFUS Ek dink eindelijk jy was jaloers omdat Gregory vir Sandra bo jou verkies het.

ESTER Jaloers? Jaloers! Ek het jou vir twee jaar met Gregory gedeel. Sou jy dit jaloesie noem?

RUFUS Ek weet nie. Jy't agter Gregory gelus. Jy was gevlei deur sy aandag aan jou image.

ESTER   Watter donnerse image!

RUFUS   Vertel jy my, ou Ester. Wat is die image nou? Here weet, jonk en pragtig is iets van die verlede.

ESTER   Ek is op 'n dieët.

RUFUS   Ag, nonsens, jy hou nooit op met vreet nie.

ESTER   Ek vreet omdat ek ongelukkig is.

RUFUS   En watter rede het jy nou om kastig ongelukkig te wees? Jy't alles wat jou hart begeer.

ESTER   Het ek?

RUFUS   Ja, jy het. 'n Pragwoonstel in die beste deel van Johannesburg.

ESTER   Balkon! Pierneef!

RUFUS   Klere ...

ESTER   Haai, raai nou, klere?

RUFUS   Mense erken jou in die straat.

ESTER   Natuurlik. En ek is wit.

RUFUS   En dit ook maar net van buite. Wat wil jy nog meer hê – 'n normale lewe? Dit het by die venster uitgevlieg die dag toe jy jou wimpers gekoop het.

ESTER   Jy't my aand probeer bederf. Tipies! Hoekom het jy nie gebel nie!

RUFUS Omdat ek moes toustaan vir werk. Rolprentmense, soos jy hulle so familiêr noem, weet nie wie ek is nie. Hulle nooi my nie om voor in die tou te staan nie; my naam is nie Ester Viljoen nie.

ESTER Ek is bly jy besef dit.

RUFUS Ongelukkig ... wat weet jy van ongelukkigheid. Mense vra jou saans uit; jy's gevestig; jy't geld.

ESTER Moenie romantiseer nie.

RUFUS Maar dit is romanties. Jou lewe, jou sukses. Die feit dat ek saans soos 'n rammetjie op jou rondspring is ook romanties.

ESTER Moenie spekuleer nie.

RUFUS As ek in 'n tou staan by die film ateljees met so baie ander Rufusse ...

ESTER Een Rufus, twee Rūfifies ...

RUFUS ... dan dink ek aan jou lewe en dit is romanties. 'Glamorous' is die woord op Engels.

ESTER Nou ja, leer dan Engels, en gaan werk in Glamorous Londen as jy te goed is vir dié land! Ag, toemaar, my geflopte skapie, ek het ook my ondervinding van toustaan.

RUFUS Ja, seker om Dingaan se kraal. Vandag, by die ateljee, so tussen ons boereseuns wagtend op sukses en roem, was daar 'n Kleurlingvrou uit die Kaap. Met 'n rooi jas. Sy was daar toe ek daar aangekom het; sy was nog daar toe ek gewaai het. Sy't my gesê haar naam was Sally de Santos ...

ESTER O eina! Klink asof groot tiete by die naam pas – Sally de Santos.

RUFUS   Vir my kleinbasie genoem.

ESTER   Sally de Santos from the Cape, mastertjie.

RUFUS   Haar regte naam was egter nie Sally de Santos nie ...

ESTER   Gattis van Graan?

RUFUS   Plein Sofie. Sofie van die Kaap ...

ESTER   Sofie van die Kaap?

RUFUS   Alleen in die Goudstad.

ESTER   Goudstad ...

RUFUS   Sy wou 'n filmstar word. Soos Sofie Loren. Een bruin
mense tussen die groen sterre van ons blanke jeugdom.
Nou dit, veteraan-trekkersvrou Viljoen, is wat die gewone
mense 'n rede tot ongelukkigheid noem.

ESTER   Wat wil jy hê moet ek doen, bokkie? Vir haar as bediende in
diens neem?

RUFUS   Sien jy wat ek bedoel? Here, Ester, jou waardes bestaan
eenvoudig nie.

ESTER   Kyk, aanhangseltjie, as werk van my toustaan verlang, sal ek
my tande hier los en met rooi jas en al my kans gaan afwag.

RUFUS   Daardie arme ou vrou het heel moontlik 'n familie by die
huis wat saans bioscope toe gaan om vir haar op die
silwerdoek te soek. Sy't seker nie eers 'n plakboek nie; nie
eers te praat van 'n pensioen nie.

ESTER   Ek het ook g'n pensioen nie.

RUFUS   Geen dinees, geen Alexis Engelhartjie, geen vals wimpers ...

ESTER   My gits, Rufus, hoekom word jy nie student nie. Dan kan jy op 'n seepkis gaan staan en verban word. Dink net aan al die publisiteit – oornag sukses! Ag toemaar, los jy maar jou ou Sofie en haar probleem. Sy't seker nie eers talent nie. Sy mislei haar. Sy behoort vir haar werk te kry.

RUFUS   As jou meid.

ESTER   Waar sy nie so ongelukkig sal wees nie, Rufus engel.

RUFUS   Ek het nie gesê sy was ongelukkig nie. Dis net dat dit my seergemaak het om haar daar te sien sit. So sonder hoop of toekoms.

ESTER   Hoeveel van ons hier het werklik hoop? Of toekoms?
POUSE.
Ek sê nog, sy behoort vir haar werk te kry. Sy kan maklik werk kry; miskien in 'n winkel. Kleurlinge is skaars in die Transvaal.

RUFUS   Sou jy in 'n winkel werk?

ESTER   Waarvoor, engel? Ek is 'n aktriese!

RUFUS   Ja, Die Afrikaanse Aktriese. Sies! Ek gaan bed toe.

ESTER   Alweer?

RUFUS   Jy maak my siek. Daar is oomblikke, Ester, wanneer jy 'n klap deur jou bek ...

ESTER   'n Klap deur my ... ? Ek dare jou! Boef!

POUSE.

RUFUS   Luister, sit poeier op jou neus, trek aan jou glimlag en waai.

ESTER   Lyk ek alright?

RUFUS   Doen iets aan jou hare ... nee, agter ... dit staan regop soos strooi.

ESTER   Bliksem ...

RUFUS KYK NA SY HORLOSIE.

POUSE.

ESTER BY DIE SPIEËL.

RUFUS   Waaroor is jy nou eindelijk genooi? Het ou Alexis Engelhartjie vir jou 'n rol aangebied?

ESTER   Ek weet nie. O Here, dit sal daarem wonderlik wees.

RUFUS   Ek sal vir jou duimvas hou.

ESTER   Dankie engel.

RUFUS   Ek hoop egter jy vaar beter as ek. Iemand moet die huur betaal.

POUSE.

ESTER   Hoe onvergeeflik van my ... hoe het dit met die onderhoud gegaan?

RUFUS   Audisie. Daar was 'n filmtoets.

ESTER   Ja, ek het bedoel om vir jou te vra, maar jy was so vieslik teenoor my, ek het skoon vergeet.

RUFUS   Ek het so gemerk.

ESTER Wel? Hoe was die filmtoets?

RUFUS Okay.

ESTER Wat moes jy doen? Praat? Reageer?

RUFUS Ja.

ESTER Moes jy jou klere uittrek?

RUFUS Here Ester, dis vir 'n Afrikaanse rolprent!

ESTER Nou ja? Het ons trekkersseuns altyd klere gedra? Jy moes jou boudjies vir hulle gewys het, bokkie. Jy't die mooiste paar boude in boeredom.
SY LAG.
En?

RUFUS Wel, ek lyk nie juis die toonbeeld van 'n oornag sukses nie, of hoe?

ESTER Hulle't nee gesê, my arme engeltjie.

RUFUS Hulle't gesê hulle sal my bel.

ESTER Bel? Huh, jy weet natuurlik wat dit beteken.

RUFUS Dit beteken ek het 'n kans.

ESTER Nie sonder daardie kaal boereboude van jou nie. Moenie op beloftes staatmaak nie, Rufus.
POUSE.
HY LYK VIES.
Ag, toemaar ou bokkie, ek is seker jy sou die werk vervelig gevind het. Jy weet hoe goor ons ou boere-rolprente is, so tussen die Groot Vrek en die Van der Merwes van Poepfontein.

RUFUS   Jy bedoel seker al die ou Ester Viljoen filmpies.

POUSE. SY GLUUR HOM AAN.

ESTER   Mmm, dis seker op die ou ent 'n goeie ding dat jy die werk nie gekry het nie. Hoekom het jy nie jou boudjies vir die kameratjie gedril nie, hê bokkie?

RUFUS   Jy wil regtig nie hê dat ek in iets sukses behaal nie.

ESTER   Rufus, dis gemeen.

RUFUS   Ek dink eintlik jy sou ontsteld wees as ek daardie rol gekry het, kaal gat of'te nie.

ESTER   Engel! Ek sal die regisseur opbel as jy wil. Ek ken hom mos goed. Ek sal jou talente hemelhoog prys. Ou Viljoen sal die ou rolletjie vir jou bedel, my skapie.

RUFUS   Ester, jy's 'n regte mens.

ESTER   Wel, jy sal te minste weet waar jy staan.
SY TEL DIE FOON OP.

RUFUS   Nee dankie.

POUSE. SIT DIE FOON NEER.

ESTER   Nou goed, as jy dan wil koppig wees ...

RUFUS   Ek is nie koppig nie!

SY BEGIN HAAR HANDSAK SKOONMAAK.

ESTER   Jy is. Blerrie koppig. Here, van die dag wat ek jou leer ken het, was jy altyd koppig, koppig, koppig. Toe jy saam met Gregory gewoon het ...

RUFUS   Moenie weer daarmee begin nie.

ESTER   Laat my klaarpraat! Toe jy saam met Gregory gewoon het ...
Here weet wat jy in hom gesien het ...

RUFUS   Hy was ten minste in my probleme geïnteresseerd.

ESTER   O? So, ek bekommer my nou nie oor jou probleme nie.

RUFUS   Nee. Ek dink nie jy lê juis saans wakker en kwel jou oor my
nie. Behalwe natuurlik as ek bo op jou lê!

ESTER   Siesbek!

RUFUS   Moenie so verontwaardig wees nie. Dis wat agter jou rug
plaas vind waarin jy nou eindelijk belangstel. Anyway, toe,
praat. My koppigheid.

ESTER   Wat? O ja, onthou jy so twee jaar gelede? Ek het jou 'n rol in
Robert se Twaalfde Nag gekry; 'n goeie rol met ons beste
regisseur ...

RUFUS   Hy't jou 'n guns geskuld.

ESTER   Ek het gesorg dat jy die rol gekry het. Ek was so in jou
probleme geïnteresseerd dat ek uit my pad gegaan het om vir
jou die rol te kry en jy smyt dit in my gesig terug!

RUFUS   Hoe kon ek met hulle gaan toer het? Gregory was besig om
deur 'n moeilike stadium te gaan.

ESTER   O ja, Gregory se moeilike stadiums.

RUFUS   Ester, dit is miskien moeilik vir jou te begryp, maar daar is
tye wanneer dit belangriker is om by iemand te bly as om
agter 'n teater-rolletjie aan te hol.

ESTER Moeilike stadiums! Gregory het altyd woes sy polse in die lug gewaai en die pille gerattle. Selfmoord se voet! Hy het dit briljant gebruik om jou by hom te hou.

RUFUS Hy sou iets oorgekom het, as ek geloop het.

ESTER Ja, en toe trap daardie Engelse teef oor jou roostuintjie.

RUFUS Thanks to you.

ESTER Ja, thanks to me. Dis reg, donnertjie, blameer my maar vir jou eie pieperigheid.

RUFUS Sandra sou haar reis voortgesit het, as jy haar nie aan Gregory voorgestel het nie.

ESTER Ek kies my vriende baie versigtig. Sandra was soekend na sekuriteit en woonplek. Sy't albei blykbaar in Yeoville gevind, finis en klaar. Jy was ook te koppig en pieperig om haar uit te smyt.

RUFUS Gregory wou haar daar hê.

ESTER Natuurlik wou hy haar daar hê! Dit was belangrik vir sy besmette ego om haar deeglik te lê. Dit was nogtans jou woonplek ten spyte van ou Ester se warm kooi. Here verhoed dat ek eendag deur 'n maniak aangeval word terwyl jy rondstaan!
IN AANSIT ENGELS.
'You wouldn't beat them or join them. Oh no! Nothing as positive as that!'

RUFUS Jy gaan baie laat wees.

ESTER As 'n lekker stuk mansvleis hier ingestap kom, en sê hy wil my lê, wat sou jy maak? Hê? Wat sou jy maak?

RUFUS   Hom na 'n sielkundige sleep. Toe loop nou Ester.

ESTER   Sielkundige?
 SY LAG.
 Here, jy's 'n poephol. Lê my hare plat van agter?

RUFUS   Ja, ja, dis okay.

ESTER   En ... eh ... lyk ek alright?

RUFUS   Fraai.

ESTER   Rufus, kyk my in die gesig wanneer jy lieg.

RUFUS   Spekvet en gesond.

ESTER   Ek is mooier as jy.

HY SOEN HAAR.

RUFUS   Ek is jonger as jy.
 HY GAAN UIT
 Moenie vergeet om die voordeur te sluit nie. Ons wil nie die
 inbrekers nooi nie.

ESTER   Scared of competition?
 RUFUS LAG.
 Klein donner.
 SY GAAN NA DIE VOORDEUR.
 Bye, engel?
 TELEFOON LUI. SY ANTWOORD.
 Ag toe nou piep piep nou klaar!
 ANTWOORD IN KLEURLING AKSENT.
 Hello? Eh ... Miss Viljoen is gone out, master ... no, master
 Rufus isn't home yet, master. Yes, master, I can take a
 message, master, what's the name, master? ... Gregory?
 POUSE.

Yes, I'll leave the message, master Gregory ...
SIT FOON STADIG NEER.
O Here, asseblief, asseblief nie weer nie.

RUFUS KOM IN MET GLAS MELK EN BROODJIE.

RUFUS Ek dog jy's al weg.

ESTER Op pad.
POUSE.
Eh ... Rufie? Hoekom kom jy nie saam nie?

RUFUS Wie was dit?

ESTER Waar?

RUFUS Gebel. Die telefoon?

ESTER O ... eh ... niks. Verwag jy iemand?

RUFUS Wat? Vanaand?

ESTER Om te bel?

RUFUS Nee. Was dit een van daardie ...
MAAK SOOS SEKSPES WAT ASEMHAAL.

ESTER Ja ... seker ...
POUSE.
SY EET VAN SY BROODJIE. SIT BY HOM.
Kom, bokkie, trek jou mooi aan en dan kom jy saam.

RUFUS Ag nee wat.

ESTER Ag ja wat. Jy sal dit baie geniet. Ek weet jy hou mos van
Alexis en Marie.

RUFUS Ek kan nie eers onthou of ons twee woorde gewissel het nie. Jy was reg, Estie, hulle weet seker nie eers van my bestaan nie.

ESTER Maar Alexis het spesifiek gevra dat jy saam kom.

RUFUS Wanneer?

ESTER Wanneer? Oor die telefoon, dis wanneer. Hy't oor die telefoon gevra.

RUFUS Ek dog dit was 'n draadtrekker ...
MAAK WEER DIE GELUID.

ESTER Ag nee sies, Rufus. Kom nou, jy sal dit geniet. Baie interessante mense?

RUFUS Nee.

ESTER Hoekom? Het jy ander planne?

RUFUS Ek wil 'n boek lees.

ESTER Jy kan jou boek saambring!

RUFUS Here, Ester moenie lol nie!

ESTER Ek vra mooi!

RUFUS Ek wil nie saamkom nie. Ek wil hier bly. Kyk: melkies, broodtjies, boek. Ek sal my onderbroeke was en die kombuis probeer skoonskraap.

ESTER My woonstel is skoon.

RUFUS Okay okay dis skoon.

ESTER   Nou ja, dan, moenie so lieg nie.
DRINK VAN DIE MELK.
Sies, die melk is suur.

RUFUS   Bietjie.

ESTER   Proe.

RUFUS   Bietjie.

POUSE.
SY LOOP OP EN AF IN DIE KAMER.

ESTER   Mammie het gebel.

RUFUS   Ja?

ESTER   Ja.

POUSE.

RUFUS   En hoe gaan dit met haar?

ESTER   Okay.

RUFUS   En jou pa?

ESTER   Ja.

RUFUS   Ook okay?

ESTER   Ook okay.
POUSE.
Rufus?

RUFUS   Mmmm?

ESTER   Ek wil nie graag alleen in die straat uitgaan nie ...

RUFUS   Wat?

ESTER   Ag, ek is mos 'n outydse girl. Ek hou daarvan as mans my sigarette aanvlam; deure vir my oopgooi ... die ... eh ... die Hilbrow-strate is gevaarlik, ek is bang vir aanranders!

RUFUS   God, niemand sal jou ...
STAAN OP MET 'N SUG.
Kwit, ek sal vir jou 'n huurmotor bel.

ESTER   Nee, nee ... dis gouer as jy self een in die straat gaan soek.
Gouer ...

RUFUS   Ruk jou reg, Ester! Daar is honderde huurmotors in Hillbrow. As jy nie nou 'n begin maak nie, sal jy ure laat wees en ek sal nooit die einde daarvan hoor nie.

ESTER   Miskien gaan ek nie meer nie.

RUFUS   Hoekom nie?

ESTER   Ek weet nie! Ek is nie meer lus nie: ek weet nie! Miskien is jy reg, bokkie. Dis al donders laat en ou Alexis haat koue ingevoerde sosaties. Ek sal iets anders aantrek ... iets ... eh ... koelers, 'n brandewyntjie...
PRAAT IN OU-VROU STEM.
'vir my seer ou been drink ...' en dan kan ons saam ... wel, miskien saam jou boek lees, hmm? Ja!
LAG EN GAAN NA DIE SLAAPKAMER.

RUFUS   Ester, ek dink regtig ...

ESTER   Jy dink regtig!

RUFUS Ek dink regtig ...

ESTER Presies jou woorde, het jy enige ander?

RUFUS Ester! Los die speletjies! As jy nie nou na Alexis gaan nie, sal jy iets belangrik misloop.

ESTER Ek is nie so seker daarvan nie.

RUFUS As Alexis Vallance jou uitnooi, dan is dit heel moontlik dat hy planne beraam. Wie weet? Dalk 'n goeie rol vir jou.

ESTER Moontlik.

RUFUS Nou ja? Dis mos die kans waarvoor ons vir maande wag. Iets die moeite werd.

ESTER Ook moontlik.

RUFUS Kyk, Ester, jy sal my nooit vergeef nie.

ESTER Nee. Ek sal nie!

POUSE.

RUFUS Goed, ek sal 'n huurmotor in die straat gaan soek.

ESTER Nee, nee.

RUFUS Ek sal ten minste met jou saamstap.

ESTER Waarom dra jy my nie in jou arms nie! Jong, moet dit nou nie oordoen nie!

RUFUS Dis niks moeite nie.

ESTER   Moenie so subtiel van my probeer ontslae raak nie, Rufus. Jy laat my onseker en onwelkom voel. Onsekerheid kan lei tot polse en pille. Buitendien, bokkie-lief, jy sal jouself moontlik uitsluit. En dit sou nie volgens planne wees nie.

POUSE.

RUFUS   Het jy jou sleutels?

ESTER   Ja.

RUFUS   En jou geld?

ESTER   Ja, engel!
SY KRAP IN HAAR HANDSAK.

RUFUS   Ek sal miskien van die fotos teen die muur hang.

ESTER   Wat?

RUFUS   Die verkragde fotos van jou.

ESTER   Jy hou jou pote van my mure af! Geen fotos! Dis my mure!

RUFUS   Okay okay dis jou mure. Hier. Hou dit in jou klou vir die huurmotor.

ESTER   Ag hou my blerrie geld. Ek het genoeg, dankie.

RUFUS   Gee my jou handsak.

ESTER   Wat de duiwel is verkeerd met jou!

RUFUS   Jou bril.
SIT DIE BRIL IN HAAR HANDSAK.
Ons wil sien wat ons eet vanaand of hoe? Ons wil nie weer sonder bril sit en 'n bak rooswater drink nie. Neem die hyser.

ESTER   Maar sê nou ...

RUFUS   Dit sal nie vassit nie. Jy sal eerder by die trappe afdonder.

ESTER   Ag sies, Rufie, jy's so gemeen.

RUFUS   Natuurlik. Dis juis daaroor dat jy my so lief het.

ESTER   Maar ek sou baie eerder hier wil bly.

RUFUS   Moenie melodramaties wees nie. Loopbaan eerste, onthou?

ESTER   Maar Gregory ...

POUSE.

RUFUS   Wat? Wat van Gregory?

ESTER   Gregory?

RUFUS   Wat van Gregory!

ESTER   Niks, ek ... eh ...

RUFUS   Hoekom het jy my Gregory genoem ...?

ESTER   Ek weet nie ...

RUFUS   ... ons het Gregory maande laas gesien!

ESTER   ... ek weet nie!!
SY LAAT HAAR HANDSAK VAL.
Oppas, my bril ...

RUFUS   Die bril het niks oorgekom nie. Toe loop nou ...

ESTER   Ek sal nie laat uitbly nie.

RUFUS   Hoe laat?

ESTER   Nie laat nie. Ek sal vroeg huistoe kom, ek belowe.

RUFUS   Viljoen, as jy eers in die kollig staan, bly jy altyd totdat hulle die laaste koeldrank bottel weggepak het.

ESTER   Ek is seker ek sal dit haat!

RUFUS   Jy't die werk nodig.

ESTER   Miskien sal ek vir Alexis bel en sê ek is siek.

RUFUS   Toe loop nou ...
TELEFOON LUI.
Ek sal dit antwoord ... toe, loop nou. Loop nou!
TEL DIE FOON OP.
Hallo? Ja, sy's nou net hier uit ... so 'n paar minute gelede ... Rufus. Rufus! Nee, u sal my seker nie onthou nie ... ja, ja hy bring haar ... totsiens.
SIT FOON NEER.
Nou ja, dit was nou nie juis 'n oorvriendelike uitnodiging nie.

ESTER   Was hy vies?

RUFUS   Hy sal kwaad wees as jy nie dadelik gaan nie.

ESTER   Hy't seker jou naam vergeet.

RUFUS   'n Naam soos myne?

ESTER   Wel ... hy's 'n Jood.

RUFUS   Wat het dit daarmee te doen?
SY TREK NET 'N GESIG.
Hy't gevra of jou rolprentman jou in sy motor bring. Ek't ja gesê.

ESTER   Watter rolprent man?

RUFUS   Jou lieg-leun rolprentman. Die een wat jou laatgemaak het, onthou?

ESTER   Hy't oor die rolprentman uitgevra?

RUFUS   Hey, jy kan die liegstorie van jou gebruik. Sê hy't jou 'n rolprent aangebied ... enigiets. Sal jou fooi opstoot.

ESTER   Ja ... Viljoen se ou foonkie ...
NEEM TEKS UIT LAAI.
So ja ... dit sal help. Ek sal sê ek word dit aangebied. 'Ons Ewige Gebergte'.

RUFUS   Dis die vieslike ou draaiboek ...

ESTER   Sal my fooi opstoot. Bye bokkie.

SOEN HOM EN GAAN NA DIE DEUR TOE. STOP.

RUFUS   Bye.

ESTER   Rufie?

RUFUS   Mmm.

ESTER   Beteken ek iets vir jou?

RUFUS   Ek het jou mos lief.

ESTER   Los 'lief'. Ek vra of ek iets vir jou beteken?

RUFUS   Ja, Ester, jy beteken iets vir my. Waarom hierdie skielike ...

POUSE.

ESTER   Versigtig, bokkie.
SY GAAN UIT.
Ek sal nie laat uitbly nie.

HY MAAK SEKER SY IS WEG. SLAAN AAN DIE RADIO. EERS
MUSIEK EN DAN NUUS. DIT GAAN OOR SPORT.

RUFUS   Sports!
SLAAN OOR NA MUSIEK.
STEL ESTER SE FOTOS UIT.

GREGORY KOM BINNE.
POUSE.

GREGORY   Die voordeurklokkie werk nie.

RUFUS   Nee.

GREGORY   Wat's met die lift verkeerd? Trappe is my dood.

RUFUS   Viljoen is in die hyser op pad na haar party.

GREGORY   Nou eers?

RUFUS   Jy weet hoe sy kan aangaan.

GREGORY   Ja.
POUSE.
Weet sy hiervan?

RUFUS   Nee.

POUSE.

GREGORY   Ek ... wou iets saambring. Ek kon nie dink waaraan julle
sou kort nie ... ek wou wyn bring, maar ...

RUFUS   Toemaar, Greg, ons het.

GREGORY   Ja, maar ek wou iets bring.

RUFUS   Dis alright. Sit.

GREGORY   Dankie.

RUFUS   Drankie?

GREGORY   Eh ... wat het julle?

RUFUS   Alles, Esso, Shell, Caltex ...

GREGORY   Whisky.

RUFUS   Whisky.

POUSE.

GREGORY   Net water by.

RUFUS   Jy drink nie meer gin nie?

GREGORY   Wat?

RUFUS   Gin.

GREGORY   Nee. Eh ... Sandra haat dit. Buitendien gee dit my nog ...
eh ... indig ...

RUFUS   Indigestion?

GREGORY   Ja.

RUFUS   Lyk my die ou Afrikaans is ook 'n bietjie verroes.

GREGORY Ja.
 POUSE.
 Maggies, maar die plek lyk ...

RUFUS 'n Gemors.

GREGORY Ja. Niks verander nie.

RUFUS Nee?

GREGORY Hoekom laat sy nie die mure oorverf nie?

RUFUS Waarvoor. Dis mos haar mure!
 GEE GREGORY SY DRANKIE.

GREGORY Dankie.

POUSE.

RUFUS Eh ... waar is jou Sandra?

GREGORY Sy sal 'n bietjie laat wees. Het jy nie my boodskap gekry nie?

RUFUS Boodskap?

GREGORY Dat sy sal laat wees. Sy verwag 'n oproep; iets in verband met haar werk. Ek het gebel. Jy't mos gesê ons sou eet.

RUFUS Ja, niks buitengewoon nie ...

GREGORY Sal dit saak maak as ons met die kos wag tot Sandra kom?

RUFUS Kos? O nee, nee, dis maar net die gewone ou gemors.

GREGORY Spaghetti.

HULLE LAG.

POUSE.

RUFUS   Jy't gewig opgetel.

GREGORY   O?

RUFUS   Nee, ou Greg, dit lyk goed. Spekvet en gesond.

GREGORY   Sandra verkies dit. Sy hou nie juis van maer mans nie.

RUFUS   Reken nê?

GREGORY   Ja.

POUSE.

RUFUS   Nee, wat, sy't jou lekker uitgevul. Iets om aan te gryp, soos hulle sê.

GREGORY   Miskien.

RUFUS   Ek haal aan.

GREGORY   Ja, ou Viljoen.

RUFUS   Sy vreet soos 'n vark.

GREGORY   Is dit?

RUFUS   Alles wat sy haar kloue kan oplê – soos 'n ou sog.

GREGORY   Sies, Rufus!

RUFUS   Maar dis waar ... oink oink!

HULLE LAG.

GREGORY Miskien is sy ongelukkig.

RUFUS Wat het dit daarmee te doen?

GREGORY Eet.

RUFUS Ag robbies man, sy's in ou frat.

GREGORY Shame ...

POUSE.

RUFUS EN GREGORY Ons ... / het jy ...

RUFUS Jammer, praat.

GREGORY Ons het Viljoen se TV-ding gesien.

RUFUS En?

GREGORY Sy was fantasties.

RUFUS Mmm. Bly julle nog in ons ou huis?

GREGORY Nie vet nie.

RUFUS Nee, sy was goed. Nog in ons ou huis?

GREGORY Ja. Van buite. Selle ou huis.

RUFUS En binne?

GREGORY Muurpapier en plastiese gansies op 'n ry.

RUFUS O my God!

GREGORY Nee, ek speel somaar.

RUFUS   Ek sou so hoop.

GREGORY   Ons is baie gelukkig, Rufie.

POUSE.

RUFUS   Wat het van ons parkeermeter geword?

GREGORY   Sy't dit verkoop.

RUFUS   Verkoop? Teef! Wat nog?

GREGORY   Die badkamer laat herbou.

RUFUS   Tipies Engels.

GREGORY   Ons shower is uitgesmyt.

RUFUS   Radikaal!

GREGORY   Een van die katte is doodgery.

POUSE.

RUFUS   Floffie? Foeitog.

GREGORY   Dikkes is nog dik ...

RUFUS   ... soos jy.

GREGORY   .... wil net boerewors eet ...

RUFUS   Egte boerekat! Klink ook duur ...

GREGORY   ... wil niks anders eet nie; weier!
POUSE.
Ester het baie goed gespeel.

RUFUS   Ja.

GREGORY   Sandra het saamgestem. Al verstaan sy nog maar min ‘teater-Afrikaans’, spreek dit boekdele. Hoekom het jy nie daarin gespeel nie?

RUFUS   In haar TV ding?

GREGORY   Ja, ek het vir jou gesoek.

RUFUS   Ek was in haar kleedkamer. Sy was so siek soos ’n hond. Ek moes haar help; sy wou niemand anders naby haar hê nie.

GREGORY   Griep?

RUFUS   Senuwees. Ek dog sy vrek, die ou slet.

GREGORY   Ons het niks gemerk nie.

RUFUS   Natuurlik nie, dit wys mos nooit.

GREGORY   Sy’t nie so vet gelyk nie, Rufus?

RUFUS   Ek sê mos, as sy moet, verloor sy alles oornag. Die Here weet hoe sy dit regkry.

GREGORY   Self-preservation?

RUFUS   Maybe.

POUSE.

GREGORY   En wat het jy gedoen vandat ons mekaar laas gesien het?

RUFUS   Niks.

GREGORY   Hoekom niks? Help sy jou nie?

RUFUS Ek het haar hulp nie nodig nie.

GREGORY Maar sy kan vir jou rolle oorals kry!

RUFUS Ek het haar hulp nie nodig nie, Greg!

GREGORY Waarom bly jy dan by haar? Here, Rufie, jy't dan vir oor 'n jaar ... amper twee jaar niks gewerk nie!

RUFUS Toemaar, jong, ek werk genoeg. Spinnekop se nes het miskien sy gemak en sekuriteit ...

GREGORY ... totdat spinnekop honger word.

RUFUS Ja, en die ou spinnekop kan vreet as sy wil.

GREGORY Is daardie nuwe fotos van haar?

RUFUS Ja, nogal mooi.
POUSE.
Skryf jy nog aan jou toneelstuk wat die Afrikaanse teater op sy voete sal help?

GREGORY Nee.

RUFUS Siestog, Greg, ons ou Boere-teater se knieë is al seer.

GREGORY Ek skryf nou aan 'n boek. Sandra het aangeraai dat ek so ver moontlik van alle teaterabnormaliteite wegkom.

RUFUS 'Teaterabnormaliteite'! Soos ou Viljoen en Kie? Mmm.
Hoeveel het sy vir ons parkeermeter gekry?

GREGORY Ek weet nie.

RUFUS 'n Boek hê?

GREGORY Ja, mens kan meer in 'n boek sê.

RUFUS Mense lees nie meer nie.

GREGORY Natuurlik lees hulle!

RUFUS Ons het nooit geles nie! Waaroor gaan jou boek? Oor my?

GREGORY Nee, die toneelstuk sou oor jou gegaan het.

RUFUS Sou dadelik verban word.

GREGORY Moontlik.

POUSE.

RUFUS En die ou boekie?

GREGORY Die boek is ... hel, dis nou moeilik om te beskryf.

RUFUS Oor Sandra?

GREGORY Oor 'n Bantoe familie.

RUFUS 'n Bantoe familie?

GREGORY Ja. Eksploitasie deur die wit minderheid.

RUFUS Vyf persent van die bevolking wat negentig persent van die landsrykdomme besit.

GREGORY Vier persent van die bevolking!

RUFUS Waarvan jy natuurlik nie deel is nie.

GREGORY Wat?

RUFUS   Wat 'n pot kak!

GREGORY   Dit is die probleem waarmee ons nou sit.

RUFUS   Die boek gaan dus oor Sandra.

GREGORY   Nee, Rufus, Sandra het my net van die probleem bewus gemaak.

RUFUS   Met ander woorde, jy sit te huis in Yeoville, seker in 'n area waaruit die Bantoes weggevoer is om vir jou plek te maak, en daar skryf jy oor die verdrukke massas terwyl jou meid onder jou tiktabel die vloere skrop.

GREGORY   Ja, Rufus, en dit begin al koers te vat.

RUFUS   Here God, Gregory, jy's 'n kramp.

GREGORY   Luister vriend. Moenie jy my werk verbied, net omdat jy nou niks daarmee te doen het nie.

RUFUS   Power to the People?

GREGORY   Natuurlik.

RUFUS   En Sandra sit natuurlik agter jou skouer and korrigeer alles wat jy skryf.

GREGORY   Nee! Kan ek asseblief nog 'n drankie kry?

RUFUS   Whisky en water? Die verdrukke massas drink kafferbier, ou verligte liefing.

GREGORY   Nie te veel water nie!

RUFUS   Laat ek jou geheue verfris, ou maat. Daar was eenkeer 'n werklose akteur wat uit sy woning en bed gewerp is om plek

te maak vir die nuwe sosiale bewustheid – die sosialis-
opportunis.

GREGORY Nie te veel water nie!

RUFUS God, jy's soos 'n slagspreukspuitende-propogandamasjien!
Gregory, destyds toe ons parkeermeters geleen het en ou
Stage en Cinemas gelees het, was jy egter oorspronklik met
jou toneelstukkie oor Ester en die Diva-Misterie en al
daardie glinsterende stront waarom ons lewens vir twee jaar
gedraai het ...

GREGORY Iets moes verander!

RUFUS Ek het nie verander nie. Ek twyfel of jy verander het.

GREGORY Ek het my Sandra.

RUFUS Nee! Ek dink ek gaan huil!

GREGORY Ek is te minste van my sosiale onbewustheid bewus gemaak.

POUSE.

RUFUS So. Binne 'n jaar swaai jy oor van John Vorster na Karel
Marx.

GREGORY Sien? Tipies! Daar is 'n geweldige verskil tussen Marxisme
en Sosialisme, Rufus.

RUFUS Die een begin met 'n S en die ander met 'n M. Hoe
avantgarde! Let's face it, comrade, alles kom saam in een
ideologie. Kom ons sit al ons geldjies in één groot bak. En
dan gee ons almal twee rand. Twee rand aan Ester Viljoen,
twee rand aan John Vorster, twee rand aan Winnie Mandela,
twee rand aan Rufus, as hulle sy naam kan onthou, twee
rand aan klein Gregory, twee rand aan uitlander Sandra,

twee rand aan ou Sofie ... wie weet, as ons vir Sally de Santos ook twee rand gee, dan kry ou Sofie somaar vier rand!

GREGORY   Wie's ou Sofie?

RUFUS   Ou Sofie is waaroor dit alles gaan. Ou Sofie met haar rooi jas, bril en Cavallas, wagtend op iets wat nooit sal kom nie, want haar kleur is 'slightly off' soos jou Sandra sou sê.

GREGORY   Sandra sou dit nooit sê nie!

RUFUS   Ou Sofie beny ou Ester nie haar sukses of roem nie, maar gebruik dit eerder as 'n doel om na te strewe. Ou Sofie sal egter nooit kan peil na wat in Ester Viljoen se voorskoot geval het nie, maar – ten spyte daarvan – sit sy nie op haar dik gat met 'n glas whisky en geklameer halfgeslete leuses nie!

GREGORY   Wie de hel is ou Sofie?

RUFUS   Ek is ou Sofie.

POUSE.

GREGORY   Ek het nie hier gekom om oor politiek te stry nie!

RUFUS   Politiek? Die stryery gaan oor ons.

GREGORY   Jammer, ek sien die verband eenvoudig nie.

RUFUS   En dit maak my baie treurig.

GREGORY   Ek ... ek het gehoop ons kon oor die ou tye gesels.

RUFUS   Ons het begin om oor die ou tye te skerm. Ek wag nog steeds dat jy iets uit die ou tye erken.

GREGORY Moenie weer daarmee begin nie. Dis klaar! Finished!

RUFUS Finished se moer, man! Liefde lewe lank! Seks is net iets van die verlede as jy sterf of as jy jou knatters platsit!

GREGORY WIL LOOP. RUFUS HOU HOM STYF VAS, HANDE OM SY GESIG.

GREGORY Los my ....

RUFUS Kyk na my! Mense behoort na mekaar se gesigte te kyk voordat hulle oor mekaar begin skryf.

GREGORY Rufus, jy maak my seer!

RUFUS Wat is nuut? Toe! Kyk! Wat is anders, my ou liefing?

GREGORY Niks, man, jy lyk dieselfde!

RUFUS Ja. Selle ou gesig. Niks verander nie. Dit is wat die sekuriteit van 'n verhouding met sukses doen aan jong boere-seuns met 'n sekslus en geen toekoms. Dowe blinde nietigheid. Laat ek jou geheue verfris, ou seksmaat. Groot voël en geen hoop.

RUFUS WIL VIR GREGORY SOEN.

GREGORY Moenie vulgêr word nie.

POUSE.

RUFUS PROBEER SY VERLEENTHEID WEGLAG.

RUFUS Maar dit is vulgêr! Selfbehoud is 'n vulgêre gedoente. Om voor te gee dat jy anders is as wat die Wyse Ou Vader bedoel het, is 'n vulgêre besigheid. Ons probeer albei so vulgêr as moontlik te wees.

GREGORY Ek is wonderlik gelukkig.

RUFUS Jy's verlief op jou Engelse onderwyseressie.

GREGORY O nee.

RUFUS O ja. Die nuwigheid van normaliteit.

GREGORY Dinge gaan goed met my. Ek is verlief. Ek is gelief. Ek het jou nie nodig nie. Ek is jammer Rufus, ek is okay.

POUSE.

RUFUS Okay. Nog 'n drankie?
GREGORY SKUD SY KOP
Gee jy om as ek ...

GREGORY Nee, asseblief ...

RUFUS Dankie, ou maat, dankie, ek het my brandstoffsies nodig.
POUSE.
HY SKINK 'N DRANKIE.
GREGORY LYK ONGEMAKLIK.
So. Hoe voel jy, normale boereseun?

GREGORY Okay.

RUFUS En as daar krulhaartjies om die bad vassit?

GREGORY Wat?

RUFUS Wat voel jy, verligte feëttjie, wanneer jy 'omgang' met jou meisie het en aan my dink? Wanneer sy begin huil nadat julle 'gemeenskap' gehad het – of sou ek liewers sê, nadat julle gemeenskap versin het; en sy huil oor een of ander vae herinnering van beter dinge – en jy weet dis jou skuld – en dit is jou skuld want jy is oneg in jou liefde en sy weet dit.

POUSE.

GREGORY Jong, praat liewers oor jou eie lewe.

RUFUS Dit is my eie lewe.

GREGORY Wat van jou Ester se gevoelens? Haar vernedering?

RUFUS Watter vernedering? For God's sake ...

GREGORY Sy's te bang om weer met iemand anders van voor af te begin. Wat het sy in haar lewe behalwe jou?

RUFUS Haar donderse loopbaan.

GREGORY Sy kan dit nie bed toe sleep nie.

RUFUS Sy sou as sy kon. Sy probeer verdomp hard genoeg!

GREGORY Nou ja? As dit so onsmaklik vir jou is, loop! Jy's nie vasgebind nie! Of onder kontrak nie! Of getroud nie!

RUFUS Ek het nie gesê dit was onsmaklik nie ...

GREGORY Dis die indruk wat ek gekry het. As dit so 'n 'vulgêre' ding is wat jy daaglik onder moet ly, los dit, en ontsnap om jou verontwaardigde sin van fatsoenlikheid te paai. Sien, die ou verroeste taal blink ook soms.

RUFUS Ja, dis maklik vir jou om aan te raai, maar ek kan haar nie net so verlaat nie.

GREGORY O. Dit klink bekend. Sy sou iets oorkom as jy haar verlaat?

RUFUS Moontlik.

GREGORY En sy huil?

RUFUS   Ja. Sy huil.

GREGORY   Want sy weet as sy jou uitgooi, sy vir jou sal vernietig. Ester gee ook seker voor – ter wille van jou – vir jou selfbehoud.

RUFUS   Ag, kak, man ...

GREGORY   Jy en Ester het mekaar so nodig soos 'n verlamde sy rystoel. In plaas daarvan dat julle albei se behoeftes aan mekaar meer positief gebruik, verslind julle mekaar se swakhede soos twee besete bloedsuiers! O ja, Rufus, ek het al krulhaartjies om die bad gevind, maar dan aanvaar sy my ... 'gewoontes'. Dis daardie steun en leun wat 'n verhouding laat werk. Saamwoon.

RUFUS   Ons het vir twee jaar saamgewoon!

GREGORY   Het ons? Ek het vir jou vir twee jaar gewag. Met aftershave onder my arms. Wagterend dat jy moet huistoe kom om vir my te vertel watter fantastiese dinge jy aan Ester Viljoen gedoen het en hoe mal sy daarvoor was en gesoebat het vir meer en hoe lekker dit was om normaal ook daarby te wees en draai om en spalk oop Gregory want dis weer tyd om jou te ...

RUFUS   Sê dit!

GREGORY   Nee!

RUFUS   Sê die woord, Gregory.

POUSE.

GREGORY   Nee. Dit klink te simpel ... nou ... na so lank.

POUSE.

RUFUS   Jy behoort daardie groeiselbaard af te skeer. Dit laat jou te intelligent voorkom.

GREGORY   Dink jy so? Gits, ek het nooit gedroom ek kon een aankweek nie.

RUFUS   Hoekom nie? Jy was altyd mans genoeg.
POUSE.
Verlang jy nie terug daarna nie?

GREGORY   Nee.

RUFUS   Ek verlang dikwels terug daarna.

GREGORY   Gaan kamp in Joubertpark.

RUFUS   Dikwels, Gregory.

GREGORY   O, en wat vertel jy vir Viljoen?

RUFUS   Spraak-klasse.

GREGORY   Spraak-klasse? Help dit?

RUFUS   Ja ...

POUSE.

GREGORY   Hoekom het jy ons oorgevra?

RUFUS   Ek wou jou weer sien. Ek dag dit sou sports wees – vir ou times sake.

GREGORY   Sports?

RUFUS   Ssspppooorrrtttsssss!
HY SKREE DIT HARD UIT.

GREGORY IS GESKOK DEUR SY UITBARSTING.

GREGORY   Hoekom het jy ons dan albei oorgevra?

RUFUS   Sou jy sonder jou Sandra gekom het?

GREGORY   Ek weet nie.

RUFUS   Ek het eindelijk gehoop julle sou saamkom. Ek ... ek wou vermy wat net nou hier plaasgevind het ... ek wou jou net herinner het ... ek wou hê jy moes besef dit was nie altyd die wagtery nie, die fasades ... ek wou die goeie tye in jou geheue verfris.

GREGORY   Jy het.

RUFUS   Jy onthou die goeie tye?

GREGORY   O ja, ek onthou te goed. Soos die tye toe ek met my Dinky Toys gespeel het. Ek dink dikwels terug en onthou hoe baie ek sulke speletjies geniet het.

RUFUS   Hopend om weer eendag te speel?

GREGORY   Ja, maar nou is ek te oud daarvoor. Dinky Toys.
RUFUS STREEL GREG SE HARE.
ONS HOOR IEMAND BY DIE VOORDEUR IN KOM.
GREG BEWEEG WEG VAN RUFUS.
Hey my meisie. Julle moet daardie voordeurklokkie laat regmaak.

RUFUS   Ja-nee, ons sal moet ...

ESTER KOM BINNE EN GEE 'N BRILIANTE VERTONING VIR GREGORY.

ESTER   Slaan my neer met 'n volstruisveer! Selfs sonder bril erken

ek daardie klein vet boudjies. Gregory, my engel, fancy seeing you here, my dear, my dier ...

RUFUS Ester, ek het gedink ...

ESTER Ek twyfel!
SY IS DIERBAAR TEENoor GREGORY.
Ek spandeer mos nie die hele aand om oor tekste en draaiboeke te kibbel nie. Alexis Engelhartjie, het ek gesê ... Alexis Vallance, jy't natuurlik van hom gehoor ...

GREGORY Ja ...

ESTER Natuurlik. Sien jou in Durban, het ek gesê; sy koue ingevoerde sosaties opgevreet – soos my boyfriendjie sê – en ofgefok – ook soos my boyfriendjie praat – al dinkend hoe heerlik die stilte en swye van my huis sou wees.

GREGORY Ek is nie van plan om te bly nie ...

ESTER En waarom nie? Jy's hier! Hier moet jy te minste vir 'n minuut bly. Ek is mos nie 'n krokodil, of 'n draak of 'n kwaai hond nie? Hoekom dink jy ek is soos 'n kwaai krokodil?

GREGORY Ester, ek dink nie ...

ESTER Presies. Dis presies wat verkeerd is met julle groenkoppe wat die wêreld probeer verander. Julle Dink Nie. Ag, moenie wegghol nie, poppie. Ou Viljoen is mos 'n goeie gasvrou. Alhoewel haar reputasie voorgee dat sy gewoonlik haar gaste kies, maar moenie dat dit jou afsit nie. Bly bokkie, bly.

GREGORY Nee, regtig, ek het net ingeloer om hallo te sê.

ESTER Nou wel? Sê dit! Hallo.

AAN RUFUS MET GROOT GLIMLAG.

Rufus, lig van my lewe, is dit nou nie 'n verrassing nie?

RUFUS Ja ... ja.

ESTER Ja.

POUSE.

RUFUS Ja.
POUSE.
Wel, ek beter ...

ESTER Ja, wat 'n goeie plan.

RUFUS Kos, ek ...

ESTER 'n Goeie plan!
HY GAAN VINNIG UIT.
SY LAG.
Wanneer sal die bogger leer om nie dinge vir dié waardin
weg te steek nie. Fancy seeing you again, master Gregory
master?

GREGORY Ek dog dis die bediende.

ESTER Ag, nee, toe, Gregory, moenie my talentjies te hoog aanprys
nie. Waar's jou Engelse meisie?

GREGORY Sy kom. Sy moes vir 'n telefoon-oproep wag.

ESTER Telefoon-oproep? Is dit nou haar tiepe werk?

GREGORY Seker haar ouers.

ESTER Uit Londen?

GREGORY Ja.

ESTER Hoe dramaties. Ek hou van jou baard.

SY KYK IN HAAR HANDSPIEËL NA HAAR GRIMERING.

GREGORY Dankie.

ESTER Laat jou baie intelligent voorkom.

GREGORY Ja, ek verstaan so.

ESTER Ja. Baie manlik, ja.
DAN VRIENDLIK.
Dit lyk my alles het toe uiteindelik uitgewerk tussen jou en Elizabeth.

GREGORY Eh ... Sandra.

ESTER Sandra ôk? My maggies, verkragter! Ek is so gelukkig vir julle al drie.

GREGORY Net Sandra.

ESTER Net Sandra. Ag toemaar, Greg, daar is altyd 'n Elizabeth in elke man se lewe. Eerlik. Ek is baie gelukkig vir julle.

GREGORY Dankie, Ester.

ESTER Het julle enige trouplanne?

GREGORY Sandra glo nie aan die noodsaaklikheid van trou nie.

ESTER O.

GREGORY Behalwe natuurlik as daar kinders is.

ESTER   Natuurlik. Wil julle kinders hê?

GREGORY   Hopelik. Eendag.

ESTER   Ah!

GREGORY   Hang af van haar werk.

ESTER   Ah!

GREGORY   Ons het nie enige dringende planne nie.

ESTER STEEK 'N SIGARET AAN.
POUSE.

ESTER   In verband met kinders nie.

GREGORY   Ja.

ESTER   Haar werk! Hê! Selle ou storie.
POUSE.
Julle sal pragtige kinders maak. Pragtige seuns.

GREGORY   Hou op Ester!

ESTER   Nee, engel, ek bedoel dit. Van die ou hart. Pragtige kinders.
Ek het ... e ... eenkeer amper 'n seun gehad.
SY WAG OP SY REAKSIE.
O ja, dit sou 'n seun gewees het. Dit het toe al na 'n
slapende babaseun gelyk. O ek het dit natuurlik nie self
gesien nie; die verpleegster het my vertel. Ek het gepleit en
gesoebat en uiteindelik het sy my vertel. Soos 'n
sluimerende babaseuntjie. My Jesus kind. Dit was óf hy óf
wat ek as my eerste groot kans beskou het. My éérste groot
rol. Wat 'n keuse.
SY SUG.
Snaaks, nê, bokkie? Mens maak so dikwels die verkeerde

keuse. Mense behoort nie toegelaat te word om self te kies nie, hulle behoort voorgesê te word. Iets ... iemand behoort vir hulle voor te sê. Geloof in eie vermoë is nooit genoeg nie. Hulle behoort voorgesê te word ...

GREGORY   Watter rol was dit?

ESTER   My tiete was enorm weens die kind. Simpele ou tiete het nie besef daar sou geen mondjie wees om te voed nie. O, ek het my groot spel gelewer. Die volle Afrikaanse Ester Viljoen Teaterondervinding! Ek dog ek was skitterend. Ek was ook. Blêrrie briljant. En jonk. En vol vertrouwe dat my opoffering resultate sou lewer. En watter resultate! Twee drie-en-twintigjarige hangpramme!

GREGORY   Dis die eerste keer dat ek hiervan hoor.

ESTER   Wat? My kind of my tiete?
HY KYK VIES WEG.
En hoekom moes jy daarvan weet? Toe ek daaglik Yeoville toe moes trek om my Rufus terug te eis, wou ek jou niks medeel nie. Niks wat jy ooit teen my sou gebruik nie.

GREGORY   Ek sou dit mos nooit gedoen het nie ...

ESTER   Daardie nagmerrie laat my nog sidder. Ek het daardie huis gehaat. En vir jou. Jou medelye sou die einde gewees het.
Pity from such a pitiable little creature!
POUSE.
Rufus vertel my nou, jy't agter my gelus.

GREGORY   Nooit!

ESTER   Nie eers 'n bietjie nie? Ag, kom, bokkie, vertel! My lewensglans? My verlokking? Ag Gregory, jy kan my nou maar veilig vertel. Ek het nie die energie om jou te oorrompel nie.

GREGORY Ek kan nie onthou nie.

ESTER Is sulke gevoelens so maklik om te vergeet?

GREGORY Destyds het glamour – lewensglans – alles vir my beteken. Dit was baie belangrik dat ek ’n deel was van die sogenaamde ‘bekoring’, die ‘misterie’ van jou lewe wat ek nou as onsinnig kan erken.

ESTER Ek? Onsinnig?

GREGORY Ek wou nie onbetreurd sterf nie. Ongekend. Onberoemd ...
GEE ’N LAGGIE.
Dit klink so simpel.

ESTER Ja ...

GREGORY Miskien het ek jou jou status beny. Ek was jaloers op Rufusse assosiasie met jou image. Ek het dit as lewensglans beskou. Ja, jy was eenkeer nogal bekoorlik. Dit het my baie aantreklik voorgekom.

ESTER Maar totaal onsinnig.

GREGORY Ja. Persoonlik. Glamour is subjektief. Serebraal. ’n Terapie. Soos Sandra sou sê, a pretence towards maturity.

ESTER Waarsonder jy volwasse is?

GREGORY Miskien meer mature.

ESTER En jou onbetreunde dood?

GREGORY Ek het my Sandra.

ESTER En ék het my Rufus.

RUFUS KOM IN MET 'N BAKKIE NEUTE.

RUFUS   Wat? Praat jy weer van my?

ESTER   Ja. Ons gesels oor nihilisme.

RUFUS   O Here, tog nie weer nie! Ester Viljoen het besluit sy is nou 'n middeljarige Trekkersvrou en sonder hoop.

GREGORY   Ag dis simpel, Ester. Ouderdom is alles serebraal.

ESTER   Wat?

GREGORY   Dis wat jy jouself voorsê. Honestly, as jy oud dink, sal jy oud word.

ESTER   En as ek jonk dink ...

RUFUS   ... dan val jy uitmekaar uit.

ESTER   Serebraal, hê?

GREGORY   Ja.

ESTER KYK AF NA HAAR BORSTE.

ESTER   Hoor hoor, julle twee pap aanhangsels! Die serebrale senter raai aan dat julle tweetjies juis self styfruk! Serebraal! En wat van die pyne in die rug en die ou blaas wat nie so lekker wil werk nie? Moenie vir my sê my hare val uit weens lugbesmetting nie, asseblief! Ek kan te minste serebrale veroudering hanteer!

GREGORY   Ons het jou TV-ding gesien.

ESTER   Natuurlik, almal het my TV-ding gesien.

GREGORY Jy was uitstekend.

ESTER Is dit nou 'n serebrale gevolgtekking, of somaar van die ou hart? Ag, ek was te vet.

GREGORY Is nie.

ESTER Is!

RUFUS Sê sy was te maer.

ESTER Ag hou jou mond, Sannie Stront!

RUFUS Okay, jy was te vet. Vet vet vet vet. Dis jou eie skuld. Jy vreet te veel.

ESTER Ek vreet net as ek ongelukkig is.

RUFUS Toemaar, ou actrise, die kos is amper reg.
SANDRA KOM IN – NET DEUR ESTER GESIEN.
Jy moes soos 'n orkaan deur ou Alexis Engelhartjie se sosaties gekou het.

ESTER Ja, presies soos 'n orkaan.

RUFUS Was jy so ongelukkig?

ESTER Nee, bokkie, vervoer deur vreugde. Hy't my die hoofrol in sy nuwe toneelstuk aangebied. The lead in his new play. Ek mag miskien 'n middeljarige trekkersvrou wees sonder hoop, maar my werksreputasie is goed. Ek is 'n goeie belegging.

RUFUS That's no lie.

HY EN GREG GIGGEL.

ESTER   Ja, ek is nogal in my noppies.

RUFUS   Wonder wat's die rol. Ouma en Oupa sit op die stoep?

ESTER   Naandsê, meisie.

RUFUS EN GREG DRAAI EN SIEN SANDRA.

RUFUS   Hi, Sandra.

SANDRA PRAAT IN 'N ENGELSE-AKSENT AFRIKAANS.

SANDRA   Die klokkie werk nie. Hallo Ester?

ESTER   Hallo ... e ...

SANDRA   Sandra. Jy onthou my seker nie.

ESTER   Wat het dan van Elizabeth geword?

RUFUS   Wie?

GREGORY   Ag Ester ...

RUFUS   Hoe't jy ingekom?

SANDRA   Daar. Alles was wydoop van straat tot bo. Someone seemed in a hurry to get back.

ESTER   Someone was.

RUFUS   Ester, jy moet onthou ...

ESTER   Ja, ja, om deure te sluit.

RUFUS   Have a seat, Sandra. Jy weet dis hoe die inbrekers inkom.

ESTER   Miskien is dit waarvoor ek wag. So 'n sexy Hillbrow boef wat minstens weet wat hy doen. Ek het altyd gewonder watter sports dit sou wees om 'n boef so casually aan te rand en dan nog 'n rekeninkie te oorhandig vir dienste gelewer.

GREGORY   Find a parking place?

SANDRA   I nearly brought the meter along.

HULLE LAG.

ESTER IS VIES.

ESTER   Rufus, comfort your guest!

RUFUS   Oh sorry, Sandra, something to drink?

SANDRA   Whisky please, Rufus.

ESTER PLAAS HAARSELF IN DIE MIDDEL VAN DIE FOKUS.

ESTER   Tipies tipies tipies. Kinders, julle sal nie glo wat ek moet deurmaak nie. Alexis Vallance het onlangs hier kom eet ... oh, you must have heard about Alexis, haven't you, eh ...

SANDRA   Have heard about, not met yet.

ESTER   What a shame! Such a divine friend! He and Marie ... that's his wife, an Afrikaans girl ... such a sweet girl ...

RUFUS   Oppas, poppie, jou byvoeglike naamwoorde hang uit.

GREGORY   Sies, Rufus.

SANDRA   I'm sure that's rude, Rufus.

RUFUS   Only Afrikaans for adjective.

HULLE LAG VIR ESTER

ESTER   Came to dinner! Ons het almal aan tafel gesit en daardie klein Rufus snot ...

RUFUS   You'd better repeat that in English.

SANDRA   Little Rufus lamb?

MEER GELAG.

ESTER   God! Julle bring my van stryk af. Waar was ek?

SANDRA   Die Vallances aan jou eettafel.

ESTER   Ah yes. The whole point of the evening was so that Rufus could make contacts ...

RUFUS   Here we go again!

ESTER   ... make contacts his way! Alexis would've given him a super part in one of his plays. Or films. He's gone into films too, you know.

SANDRA   Really.

ESTER   Oh yes, darling. There's an untapped mine of film talent in this country.

RUFUS   If only they could find it.

ESTER   Jy het my met minder respek behandel as wat jy aan daardie kelner getoon het!

SANDRA   Kelner?

GREGORY   Waiter.

RUFUS Ek, Ester, het die ou op sy gemak probeer sit, nadat jy hom die hele aand 'boy' genoem het.

ESTER Boy?

RUFUS Ja, 'boy'. Of die 'kaffer'.

ESTER Of die 'kaffer'. Ek het nog nooit iemand by daardie name genoem nie, dit lieg jy, bogger, nooit!

RUFUS You called him 'boy' and 'kaffer' in order to dazzle darling Alexis with your superiority over common servants.

ESTER Nou's dit ook 'common servants'! Kyk, jou donner, ek betaal genoeg taxes om so nou en dan 'n kelner te huur om my met onthale te help.

SANDRA And what have taxes got to do with restaurant service, Ester?

POUSE.

ESTER LYK VERLORE.

ESTER Eh ... well ... nothing, dearie. I was just trying to make a point.

RUFUS Yes, the point being that she is Ester Viljoen and she can be rude to people.

ESTER I am never rude to people! I just don't believe in making embarrassing effort to break down natural barriers. Now, if I'd called that boy 'darling' it would have embarrassed him even more. I don't go out of my way to smile at kaffers just to show how liberal I am.

POUSE.

ALMAL KYK VERBAAS NA HAAR.

SY TREK MAAR NET 'N GESIG.

RUFUS   What Ester is trying to say is that I don't lick her friends' arses just to get work.

SANDRA   Pity. You could be missing out on good opportunities.

RUFUS   Maybe. Maar ek wil nie bekend word as Ester Viljoen se aanhangseltjie nie. Ek verkies om dinge self te doen. Op my manier.

ESTER   En die Engelekore skree 'Poephol Poephol!' Verskoon my terwyl ek my kamerorkes saamroep en my pille sluk. Bokkie, hoekom groei jy nie ook 'n baard nie? It might fool us too!

SY GAAN UIT.

GREGORY   Sluk sy nog pille?

RUFUS   Ja. Maer-maak pille, vredespille, prikkelpille, die hele lot.

GREGORY   Met ander woorde, niks het verander nie.

SANDRA   No, Gregory, nothing has changed. Rufus?

RUFUS   Mmm?

SANDRA   Brand iets daarin?

RUFUS   Nee, dis ... O, in die kombuis, ja, verskoon my.

SANDRA   Ja.
HY GAAN VINNIG UIT. SY SUG VERLIG.
Phew! She's a heavy lady.

GREGORY   She eats too much.

SANDRA That's not exactly what I meant. Water?

GREGORY In the green jug.

SANDRA Want one?

GREGORY No thanks, love.

SANDRA There's some unrest happening. People were killed.

GREGORY In Northern Ireland?

SANDRA No – in Soweto.

GREGORY Oh.

SANDRA I'm dying for a cigarette.

GREGORY No, Sandra. Willpower.

SANDRA Willpower.

GREGORY Six weeks tomorrow.

SANDRA Six weeks tomorrow.

GREGORY It's wonderful that you've stopped smoking.

SANDRA It's wonderful that I've stopped smoking – can I have a cigarette?

GREGORY No.

SANDRA My God, you're so dominating.
SY SOEN HOM TEER.
I thought the Afrikaans lady would be away.

GREGORY She must've come back because of us.

SANDRA Pity.

GREGORY I spoke to her earlier on the phone. I thought she was the maid.

SANDRA Old South African habit.

GREGORY Come, let's slip out while we can. Sandra?

SANDRA Ja?

GREGORY Kom.

SANDRA Kom ons gaan bed toe?

GREGORY Kom ons gaan bed toe.

SANDRA No, love, we might as well get fed.

POUSE.

GREGORY Did you ... eh ... speak to your parents?

SANDRA No, they're in New York on holiday.

GREGORY Oh. Who was supposed to call you then?

SANDRA John McClintock.

POUSE.

GREGORY From Cape Town?

SANDRA Yes.

GREGORY And?

SANDRA I got the job.

GREGORY Oh, you're brilliant!

SANDRA Come on Greg, it's a tatty job ...

GREGORY But it's a British firm and it means a lot of money!

SANDRA Indeed it does.

GREGORY Well done. When do you start?

SANDRA Friday. Funny, I expected this flat to look different.

GREGORY Where will we live? In Cape Town?

SANDRA Oh ... I don't know yet.

GREGORY Feestelik! Let's stay at the sea. I know one can get places on the beach somewhere near Cape Town. We can take Dikkes and ...

SANDRA But your friends are here.

GREGORY What friends?

SANDRA Friends.
SY WYS IN DIE WOONSTEL ROND.

GREGORY Oh, they're not my friends.

SANDRA You'll get bored, Gregory.

GREGORY I won't. I'll get a job.

SANDRA Houses by the sea cost money we don't have, and someone must look after the house here.

GREGORY We'll find someone.

SANDRA I don't think you will.

POUSE.

GREGORY Sandra, I've never been to Cape Town.

SANDRA Nor have I. Let's talk about it later, okay?

GREGORY Okay ...

POUSE.

SANDRA Was Ester here when you arrived?

GREGORY No.

SANDRA So you and Rufus could recap on old times.

GREGORY He tried.

SANDRA Have the two years with him no meaning for you anymore?

GREGORY There was no point in discussing it. Sandra, let's go ...

SANDRA But what did you two talk about?

GREGORY Oh ... argued.

SANDRA About who was to blame?

GREGORY No, Sandra, about the book.

SANDRA Ah, your little book. Yes, I thought the idea would freak out our Rufus.

GREGORY He's so unaware. I don't think he's changed at all.

SANDRA No, probably not. I think I'll sell the car.

GREGORY Why? I'll look after it for you.

SANDRA But you don't drive.

GREGORY I'll keep it running every day. Battery and things. Really, it's our little car ...

SANDRA Greg, you're so bloody sentimental. Look there's no point if you don't use it and I need the money, love.

GREGORY Take the car with you. I'm told you need a car in Cape Town.

SANDRA I won't be there for long. There are plans to send me to Rio to head the local branch there. I don't know what will happen. I'd rather keep an open mind.

POUSE.

GREGORY But that's South America.

SANDRA I believe so.

GREGORY Why didn't you tell me.

SANDRA It wasn't finally decided until tonight.

GREGORY Why didn't you tell me!

SANDRA I told you! We only decided tonight!

GREGORY   Who's we? That hairy Scotsman, no doubt!

SANDRA   Please don't make a scene.

GREGORY   I have a right to know. God, you don't make decisions like that in ten minutes! You must've known for some time. You should've consulted me!

SANDRA   Since when do I have to consult you about my life? We're not married. I'm free to make my own decisions.

GREGORY   But we're together. You're my ...

SANDRA   Best friend. Gregory, please, not in front of these people!
 ESTER KOM IN MET 'N PERTINENTE HOES – DRA MOOI KAFTAN.
 O, dis pragtig.

ESTER   Ja, ek het dit vroeër vanjaar in Parys – Frankryk – gekoop.

SANDRA   Pragtig.

ESTER   Ja, ek is nogal self mal daaroor.

SANDRA   Het jy dit nie op die teevee gedra?

ESTER   Mmmm, jy moes nogal fyn gekyk het. Waar is 'the boy'?

SANDRA   Ek het vir Gregory gesê dat ... ek ... oh, do you mind if I speak English?

ESTER   No, dearie, I'm quite bilingual.

SANDRA   Well, I was saying to Gregory that I expected this flat to look different.

ESTER   Different to what?

SANDRA Well, you seem to be making quite a lot of money. I expected it to be ...

ESTER Like a stately home of England?

SANDRA Not exactly ...

ESTER More like a farmhouse, maybe?

SANDRA I didn't imply that.

ESTER Not all Afrikaners spend their nights with the oxen in the shed, and because I sometimes feel obliged to share my bed with a ram, doesn't mean I'm quite primitive.

SANDRA Oh for heavens sake, Ester, did I say that?

ESTER No, you're too English to be honest. I don't believe all the stories about your outspoken contempt of our society here.

SANDRA Good.

ESTER And in spite of hating our ways, our master race tactics, you seem to enjoy making money here.

GREGORY Ester!

ESTER Ja, ek kom by jou. Ek hoor jy's nou 'n kommunist!

SANDRA Oh for heavens's sake!

ESTER SPEEL 'GESKOK'.

ESTER Wat het ek gesê!
 PRAAT DRAMATIES IN DIE DRAAGBARE RADIO.
 Sersant van der Walt? Luister jy nog? Glippie van die tong,
 engel, vee af van die band, hoor?

SY LAG LEKKER.

Ag toemaar bokkie, dit vat meer as 'n moffie-muggie om dié boere-boot te laat omslaan. Nou ja, waar is die lewensbloed van ons jeug? Bogger!

RUFUS (AF) Wag jong!

ESTER Sandra, would you like another drink? Or don't you partake of our national sports?

RUFUS KOM BINNE.

RUFUS Kos is reg.

ESTER Nou ja, bedien dit soos 'n goeie jong.

RUFUS Sal julle asseblief deurkom eetkamer toe?

ESTER Ag nee wat, ons is mos eenvoudige boeremense. Ons eet somaar lekker op die vloer.

RUFUS I laid the table.

ESTER Your sex drive will be the death of me yet.
SY GAAN UIT.
Bring jou pëllies deur, kaffer!

POUSE.

RUFUS PRAAT SAGGIES MET SANDRA SODAT GREG NIE HOOR NIE.

RUFUS I'm sorry about this.

SANDRA She was supposed to be out.

RUFUS I know. She came back.

SANDRA Obviously. You're not much help you know.

SY GAAN UIT.

RUFUS Kom ons gaan deur, Greg, ou Viljoen sal dink ons vry.
POUSE.
Wat's verkeerd?

GREGORY Sy gaan my verlaat.

RUFUS Wat?

GREGORY Sy gaan my verlaat! Sy't my so pas vertel. Suid-Amerika. Sy wil die kar verkoop. Ek dink sy's verlief op 'n ander man.

RUFUS Ander man?

GREGORY Ek het alles verander om haar lief te hê en nou gaan sy met net so los. Ek kan dit nie verstaan nie ...

RUFUS Ag nee, ou Greg, sy's seker op hol oor Viljoen. Ester is bedonnerd vanaand, jy weet hoe reageer mense daarop.

GREGORY Here, ek kan nie sonder haar bestaan nie. Rufie? Ek't niks om op terug te val nie!

RUFUS Niks? Ag toe, miskien tog? So ietsie? Miskien tog ...

HY GAAN NA HOM EN BEGIN HOM SOEN.

EINDE VAN DIE EERSTE BEDRYF.

TWEEDE BEDRYF

GREG KOM IN EN SKINK 'N DRANKIE.

ONS HOOR HOE ESTER 'N OU TEATER STAALTJIE VERTEL.
UITEINDELIK:

- ESTER   Toe, lag julle donders, dis snaaks! Ag nee, damn it, Rufus, los die borde, die meid kan dit doen! Second door to the right, Sandra.
RUFUS KOM IN MET BORDE IN DIE HAND.
Waar de hel is die klong ...
ESTER KOM IN EN NEEM DIE BORDE.
Los die borde, jong. Het ons hulle nie genoeg beïndruk nie.
O ... my maag is seer.
- RUFUS   Moet net nie weer die kos blameer nie.
- ESTER   Kos? Kos! O hê'e!
SY LAG HARD.
Greg, onthou jy hoe een van jou katte spaghetti as 'n wurm-aanval beskou het?
POUSE.
Greg?

RUFUS BEDUI DAT SY HOM MOET UITLOS.
SY IGNOREER RUFUS.

GREGORY   Wat? O ja, Floffie.

ESTER   Ou Floffie, ja. Sê my, nou dat alles in jou lewe normaal is
wat noem jy die katte? Annie en Sannie?

GREGORY   Ou Floffie is dood.

ESTER   Ag foeitog, Greg. Jy was so baie geheg aan ou Floffie.
Toemaar wat, bokkie, jy't nog die ander ou wol ... eh ...

RUFUS WYS MET VINGER TEEN KOP.

RUFUS   Dikkes.

ESTER   Dikkes?

RUFUS   Di-kke-s!!
SY WAAI SY AANDAG WEG.
Ou Dikkes eet net boerewors.

ESTER   My maggies, nog steeds 'n boerekat, nê?

RUFUS   Boere Wors!

ESTER   Moet jy gedurig oor jouself praat?
HY PROBEER HAAR AANDAG TREK: WYS DAT GREG
SY POLSE SAL SNY.
Hê?

GREGORY SIEN RUFUS SE VERTONING.
RUFUS IS VERLEË.

RUFUS   Wie's vir koffie?

ESTER   Greg, jy en jou Sandra het seker 'n lekker sosiale lewe.
Wanneer vind jy kans vir jou boek?

GREGORY   Ek werk soggens in 'n winkel wat 'n bietjie geld inbring. Ek
verwag nie dat Sandra vir alles betaal nie.

ESTER   Ag nee, asseblief Gregory, moenie met my aan die verdedig
wees nie!

GREGORY   Wel, dan basta asseblief peuter aan my lewe met Sandra.

RUFUS   Hoe is jou dop Greg?

GREGORY   Whisky.

RUFUS MAAK SY GLAS VOL.

ESTER   Ek het lekker koeldrank in die yskas as jy wil hê.

GREGORY   Los die water.

POUSE.

ESTER   Bokkie, vertel my van jou boek. Waaroor gaan dit? Is dit
vieslik? Sexy?

RUFUS   Baie vulgêr.

ESTER   Greg!

GREGORY   Dit het niks met seks te doen nie.

ESTER   Perverse drangetjies?

GREGORY   Dit gaan oor die Voortbestaanstryd.

ESTER   Mmmm, autobiografies.

RUFUS Die 'menslike tragedie'!

GREGORY Jy sal dit nooit verstaan nie.

ESTER Ek is 'n mens.
RUFUS LAG LUID; SY IGNOREER HOM.
Is die boek 'n storie of 'n dokumentêre ding?

RUFUS Sosialistiese eenvoud teenoor kapitalistiese eksploitasie.

ESTER Wat?

RUFUS Dis waaroor die boek gaan.

ESTER Greg, jy speel.

GREGORY Nee.

ESTER Nie? Sosialistiese eenvoud teenoor ... wat?

RUFUS Kapitalistiese dinges, ja.

POUSE.

ESTER Mmm. Klink oulik, ja heeltemal interessant, Rufus, waar's my handsak?

RUFUS Hoe moet ek weet?

ESTER Dit was hier by my in die kamer!

RUFUS Ek weet nie! Greg, toe jy nou ...

ESTER En wat die donner staan daar op die tafel!

RUFUS Die radio. Ag liewe Here, Ester, dra jou bril.

ESTER   Bliksem ...
SANDRA KOM BINNE.
Bokkie, het jy nie my handsak gesien nie?

SANDRA   Pardon?

ESTER   My bag, dear, haven't you seen it?

SANDRA   Yes, there's an old one in the bathroom.

ESTER   An old one in the bathroom?

SANDRA   Yes, an old brown bag.

ESTER   Mmmm. Hope it's someone I know.

SY GAAN UIT.

SANDRA   I like the way you did the spaghetti, Rufus.

RUFUS   Really? It was nothing.

SANDRA   No, it was very tasty.

RUFUS   Got the recipe from Sophia Loren.

SANDRA   Really.

RUFUS   She's written a cookbook.

SANDRA   Versatile lady.

POUSE.

RUFUS   Her recipes never fail.

POUSE.

SANDRA No, I'm sure they don't.

POUSE.

RUFUS Eh ... would you like some coffee?

GREGORY Ek wil gaan.

SANDRA I'd love a coffee, Rufus.

GREGORY Dis laat.

RUFUS Ag nee, ou Greg, bly gerus vir 'n koffietjie.

SANDRA He doesn't drink coffee anymore. What about some warm milk, love.

GREGORY Don't 'love' me!

ESTER KOM BINNE – BESIG OM HAAR NEUS TE POEIER.

ESTER Wat gaan nou aan?

RUFUS Koffie, Ester?

ESTER Waarvoor?

SANDRA No, maybe I won't stay.

GREGORY Please don't feel you have to go because of me.

RUFUS Ag nee ou Greg ...

POUSE.

SANDRA Dankie vir die maaltyd.

ESTER Plesier.

RUFUS Ja, plesier.

SANDRA Are you coming, Gregory?

RUFUS Nog 'n dop Greg?

ESTER Los my drank. Gee die kind 'n Coke!

POUSE.
DAN PRAAT ALMAL GELYK.

RUFUS Sandra, are you sure ...

SANDRA No really ...

GREGORY Ag nee, laat haar loop, jong, die dame het ander planne.

POUSE.

SANDRA Jou mure het verf nodig.

ESTER Dit lyk my ons het almal 'n bietjie verf nodig!

RUFUS Black or white, Sandra?

ESTER Toe, mense besluit nou, ek is moeg!

SANDRA Black with one sugar – look, I'll make it, Ester ...

ESTER Nescafé's op die kombuistafel, melk's in die yskas ...

SANDRA Gregory?

ESTER Bring die suiker apart!

SANDRA Gregory? Please! Come help me!

SY GAAN UIT. GREGORY VOLG.

ESTER Tien minute vir koffie, tien vir sigarett, vyf vir versameling van serpies en kappies, een vir groete, twee minute vir appearances, en dan bars jy, jou klein stront!

RUFUS Ester ...

ESTER Goeie Samaritan-spelend ten koste van my gevoelens ...

RUFUS Here, Ester ...

ESTER Jy wat so lekker hoof van my huis speel! Ou lovers onthaal ten koste van my loopbaan; ten koste van my waardevolle tyd; ten spyte van my aanwesigheid! My lewe! Selfsugtig! Altyd self, self, self!

RUFUS Kry nou ent, Ester, Bloedrivier is verby!

ESTER Bloedrivier?
SY MOET LAG.
Geskiedkundige! Kwit, hulle's vervelig!

RUFUS Toemaar, ou aktrise, jy's nog altyd vooros aan die wa.

ESTER Natuurlik. Ek kan mos alles maklik hanteer as ek vroeg genoeg die feite ken en my eie situasie kan skep.

RUFUS Niemand hou jou hier vas nie.

ESTER O nee Here asseblief, ek wil nie later hoor dat ek my sleg gedra het teenoor jou vriende nie. Foeitog, jy't maar bra min vriende soos dit is.
SY IS BEWUS HY STAAR HAAR AAN.
Lyk ek alright?

RUFUS   Daar's 'n vuilkol op jou wang.

ESTER   Bliksem ...

KYK MOEILIK IN DIE SPIEËL SONDER BRIL.

RUFUS   Was Alexis gaaf vir jou?

ESTER   Ag Heretjie, hoekom lyk ek altyd soos 'n gebruikte kladpapier teen die einde van 'n dag ...

RUFUS   Was hy kwaad dat jy laat was?

ESTER   Weg?

RUFUS   Mmmm.

ESTER   Blink my neus, of wat is dit?

RUFUS   Dra tog jou bril, Ester ...

ESTER   Die dag wanneer my bril permanent opgaan, gaan jy permanent uit! Los my tog 'n paar illusies!

RUFUS   Watter soort toneelstuk is dit?

ESTER   Dis niks.

RUFUS   Niks! Maar jy't ...

ESTER   Ja, in die teenwoordigheid van jou vriende het ek altyd die hoofrol in 'n nuwe toneelstuk.

POUSE.

So, dit lyk my jou Gregory is baie gelukkig met Lady Sandra, of hoe dink jy, bokkie?

RUFUS   Hy is nie my Gregory nie.

ESTER   Ons Gregory dan! Foeitog. Julle't seker nie veel gesels nie.
Ook maar moeilik wanneer 'n mens se Boerefertuin so
lokkend teen jou bobeen ahang.

RUFUS   Wat?

ESTER   Onsubtiel, bokkie. Om sonder onderbroek te staan gee die
indruk van armoede, nie seksdrang nie!

RUFUS   Los my uit, Viljoen.

ESTER   Ek pes baserige vroumense. Sy het die motor en hy het die
kat! Nee wat! Ek glo nog aan die goeie soliede lewens-
vreugdes. Soos waar ek t.o.v. my eie lewe staan. Soos bril dra
slegs as dit noodsaaklik word. Dankie Vader ons het mekaar
maar so min nodig.

RUFUS   Ja. Dankie Vader.

ESTER   Dis nou die één goeie ding van ons, Rufie. Ons is albei vry
om presies te doen wat ons wil.

RUFUS   Absoluut.

ESTER   Jy is heeltemal vry om my te verlaat en ek is heeltemal vry
om jou uit te smyt. Toemaar wat, jou Gregory was maar
altdy die oorspronklike masoegis. As daardie 'n perfekte
verhouding is, dan wens ek hulle voorspoed-van-der-Merwe.

RUFUS   Hulle noem dit saamwoon.

ESTER   Ja, hulle behoort te weet.

RUFUS   Sy gaan hom verlaat.

ESTER   Wat sien hy tog in haar? Normaliteit? Huh, vir 'n Engelse meisie is sy soos hul sê a wet blanket! Wonder wat sy nou juis in hom sien ...

RUFUS   Ester?

ESTER   Ester is doof, bokkie, sy stel nie belang nie.

RUFUS   Sy gaan hom verlaat, magtig! Sy's verlief op 'n ander man.

ESTER   Ander wat? Man?

RUFUS   Hulle praat nou seker daaroor.

ESTER   Ek wil nie weet nie; ek stel nie belang nie; ek wil nie weet nie!

RUFUS   Ons is sy vriende!

ESTER   Los my uit jou ons! Ek wil nie weer daarby betrokke wees nie!

RUFUS   Jy is daarby betrokke. Ons het mekaar miskien nie nodig nie ...

ESTER   Dankie Vader ...

RUFUS   ... maar Gregory het niemand anders nie. Ons is sy vriende!

ESTER   Wil hy nou ook by my kom woon?

RUFUS   Verstaan jy nie?

ESTER   Nee, nie eintlik nie.

RUFUS   Niemand het hom al ooit net so verlaat nie ...

ESTER   En dit nogal uit jou mond!

RUFUS   Ek is vervang. Dis die eerste keer dat iemand wat hy regtig lief gehad het, hom net so verlaat het. Hy't gedink dinge sou vir ewig perfek bly.

ESTER   Romantici is nie meer modieus nie.

RUFUS   Dankie Vader dit het hier gebeur.

ESTER   Hier in my huis.

RUFUS   Ons kan hom te minste help.

ESTER   Soms skree jy maar niemand hoor nie.
SY SUG.
Wat word nou van my verwag?

RUFUS   Help hom!

ESTER   Hoe kan ek hom help, bokkie? Ek? Ester Viljoen was nie die een wat hy lief gehad het nie! Ester Viljoen was altyd die opposisie, die ander een, onthou? Die ou doos met die kêsh en kontakts.

RUFUS   Het jy geen meegevoel nie?

ESTER   Wil jy dit ook nog van my eis? Meegevoel vir daardie moffie?

RUFUS   Moenie manktaal met my wissel nie!

ESTER   Is maar net wat ek by jou geleer het!
POUSE.
En hoekom sal ek my nou oor hom kwel? As jy die voordeur vir elke klopper oopmaak, kan jy verwag om eendag deur een verkrag te word. Ek het hom nie gevra om sy een

verbeeldingsdroom vir 'n ander te verruil nie. Alhoewel sy ou gewoontes 'n vieslikheid was, was ek nogtans in volle beheer van die situasie. Nie vooros op die wa nie, maar nogtans in beheer van sake. Cash and contacts.

RUFUS Is dit nodig om dit te sê?

ESTER Hoekom? Is dit beter om dit te vermei?

RUFUS Jy't nie juis uit jou pad gegaan om sy keuse te keer nie.

ESTER Ag! Sandra was nie 'n keuse nie, sy was 'n alternatief. 'n Nuwe manier om moeë ou momente te herleef. Toemaar, ou maat, ek het dit van die begin af verwag. Waatlemoenkonfyt en ingelegte vis gaan net nie saam nie. Natuurlik sou hulle hier kom en die reste van hul walglike seksverhouding op my tapyt uitoepe!

RUFUS Wat van my gevoelens?

ESTER Haai, bokkie, nou't jy my in 'n dwaal. Watter gevoelens? Simpatie? Naai-lus? Afguns? Sekuriteit?

RUFUS Gregory.

ESTER O, Naai-lus.

RUFUS Hy's vir my soos 'n broer. Naas jou, my liefing, is hy die enigste persoon vir wie ek sou vertel as ek goneree êrens opgetel het.

SY IS GEWALG.

Dit wys hoe intiem ons is ... ons was.

ESTER En die afgelope jaar sonder hom was hel vir jou, ja, toemaar.

RUFUS Het ek dit ooit gesê?

ESTER Toemaar wat! Beskuldig my gerus en vergeregverdig jouself!
SPEEL OORDRAMATIES.

Dis ou Estie, sien, Greggjie-lief, ek kan haar nie alleen los
nie ... sal haarself miskien iets aandoen ...

RUFUS Hou op!

ESTER ... sy's so onseker, so oud, so vet, so alleen, so ryk! Ha!
Hoekom het jy nie toe by jou Gregory gebly nie, hê bokkie?
Ek het jou nie gevra om Trekkersvrou se troeteldiertjie te
speel nie! Volksmoeders waai nie polse rond en rattel pille
nie! Maar ek is seker jy't hom deeglik vertel – nadat hy jou
uitgeskop het! – hoe jy na my moes terugkom, arme liefing!
MELODRAMATIES OOR DIE KAMER.

Hoe wanhopiglik ek aan jou moes vaskleef, arme engel; jy
my moes ompraat uit my bekommernis, jou befokte ou teef,
want Rufus is Terug! Werklose, radelose, nuttelose Rufus
met die lekker boerewors en tere woorde is terug, en dinge
sal verbeter! Werk, geluk, toekoms – dinge sal verbeter want
die Hoer is Terug in die Huis.

POUSE.

Ek behoort 'n dagboekie aan te hou. Net om te bewys dat
wat gister goed was, môre beter kan word; dat wat vandag 'n
nagmerrie is, oormôre 'n vae vergetenheid kan wees. Dat
elke dag sonder enige melding van hom of Yeoville of
Floffie of Dikkes net één ding kan beteken. Dat ou Viljoen
nogtans iets wat haar eie was, behou het.

RUFUS Aandekkinge?

SY BARS UIT TEEN HOM.

ESTER Jy, jou slagpat donner! Slagpatdonner, donner, donner,
donner, donner ...

HY IS GESKOK NA HAAR UITBARSTING.

POUSE.

RUFUS   Estie, die rede waarom Greg hier is ...

MAAR SY LUISTER NIE. SY ONTHOU.
LAG SAGGIES.

ESTER   My broertjie, Klaas, het eenkeer 'n spinnekop teen ons toilet muur ontdek. Een van daardie lomp slagpat spinnekoppe – ene been, geen lyf, kop, gesig. Hierdie siellose ding het so lank op daardie selle ou plek gesit dat die hele familie naderhand daarna gekyk het. Dit kon dood gewees het dit was so stil. En toe, op 'n dag, verdwyn die donner. Ons het vir dae daaroor gesels, gewonder, bespreek – wat tog daarvan kon geword het. Dit was troostend om die ou daar te sien sit, op sy plekkie, dag na dag, week na week – stil, nuttelos, maar troostend. Nou nog, as ek huis toe gaan, kyk ek na sy plekkie daar teen die muur. Somaar uit gewoonte. Dit was troostend om die ou daar by my te hê.

POUSE.

SY GAAN NA HOM EN OMHELST HOM.

SANDRA KOM BINNE.

RUFUS SIEN HAAR.

SY WYS AF: HY MOET NA GREGORY GAAN.

RUFUS MAAK HOMSELF VRY VAN ESTER SE

OMHELST EN GAAN UIT.

ESTER IS BEWUS VAN SANDRA.

RUK HAAR REG.

Koffie?

SANDRA   What?

ESTER   Cof-fee!

SANDRA   Oh yes, hang on.

SY GAAN UIT.

ESTER NA FOON EN SOEK VERSIGTIG NA DIE NOMMERS
SONDER HAAR BRIL.

ESTER   Could I speak to Mr Vallance, please? Thank you.
 SY WAG. SANDRA KOM IN MET TWEE KOPPIES
 KOFFIE.
 ESTER SIT DIE FOON VINNING NEER.
 Dis ... eh ... nou drie uur.

SANDRA   What?

ESTER   Ek het vir die tyd gebel. Drie uur? Almal natuurlik
 peopdrunk. Ek weet as jy by Jan Smuts Lughawe aanland
 dan word jy gesê om jou horlosie 25 jaar terug te stel, maar
 dis is skoon simpel. Hoe laat is dit nou, meisie?

SANDRA   Nee, Ester, ek het nie tyd nie.

ESTER   Ek ook nie.
 POUSE.
 Is it that hard to find a way out?

SANDRA   Someone's been talking.

ESTER   Rufus always 'talks'. If talk maketh the man, he'd be the
 father of us all. Would you like a biscuit?

SANDRA   No thanks. Yes, Ester, it is difficult to find a clean way out
 of a mess.

ESTER   Abortion.

SANDRA   What?

ESTER   Your mess, dearie. Have an abortion. It's quick, clean and if
 your reasons are strong enough, there'll be no regrets. You
 can always pick up someone else and start again. It's all
 external and objective – not like cutting out a child. I've
 known worse messes in my long and glamorous life.

SANDRA I can't fight tears.

ESTER Did he cry when Floffie was killed?

SANDRA No.

ESTER Ja-nee, 'n gemors. Well, Sandra, there's nothing I can do.

SANDRA Of course not.

ESTER I mean, you don't really expect me to do anything, do you?

SANDRA I don't know. I planned it all so carefully ...

ESTER You don't know?

SANDRA I don't know ...

POUSE.

ESTER BIED HAAR 'N SIGARET AAN.

ESTER Want one?

SANDRA No, thank you.

ESTER Sure?

SANDRA Eh ... no.

POUSE.

ESTER STEEK HAAR SIGARET AAN.

ESTER You've destroyed everything he had, everything he was. A happy homosexual, starstruck sodomist, dierbare draadtrekker.

SANDRA He was none of those things.

ESTER   He was all of those things. Hy was toe te minste 'n lekker outjie, 'n bietjie malerig, totaal rasendmakend, maar agtermekaar met 'n geweldige sin vir humor daarby. Now all that originality is gone. He even looks like you.

SANDRA   He dotes on me like a little slave ...

ESTER   Yes, we noticed.

SANDRA   I can't stand it.

ESTER   Tell him to stop.

SANDRA   How can I? I won't know what to expect. At least doting is manageable.

ESTER   Ag nee, toe nou Sandra, don't let yourself down like that. Show him you're more than just an object of worship and lust. Get on, be a devil. Show him your true colours. They're pretty vivid!

POUSE.

SANDRA   What part did you get? Your producer friend?

ESTER   Oh, big part, nice lines.

SANDRA   Different?

ESTER   Hey?

SANDRA   Different! I gather you're trying to get away from your image.

ESTER   What image?

SANDRA   You. Eyelashes, gurgle voice, bosoms, the friendly lady vampire living next door. Is the part different?

ESTER   Of course it's different!

SANDRA   Ah. Young and beautiful lady at last.

ESTER   Of course.

SANDRA   Young?

ESTER   Thirties!

SANDRA   Congratulations. What's the part. Some Voortrekker's mother?

ESTER   God, I played blerrie Medea once!

SANDRA   Yes, Gregory told me.

ESTER   So?

SANDRA   That was years ago, surely.

ESTER   It was the best thing I've ever done.

SANDRA   Medea?

ESTER   Yes. I was too young to play the part really, but I was so agonisingly convincing.

SANDRA   You've never had children, have you?

ESTER   What has your little bugger been saying.

SANDRA   His usual limited repertoire of words.

ESTER   Children?

SANDRA   Yes, children, Ester.

ESTER I haven't walked into strange houses and tried to take people over, if that's what you mean.

SANDRA Leave Gregory out of this.

ESTER No, I've never in fact had a child. Rufus always says I'm not a very good mother. I'm not very good at remoulding originals in my own image.

SANDRA I said, leave Gregory out of this!

ESTER It's difficult, but I'll try.
POUSE.
Why did you come here tonight?

SANDRA I was invited to dinner.

ESTER Do you know why?

SANDRA One gets hungry.

ESTER Sal iemand asseblief met my práát!

SANDRA Pardon?

ESTER Why were you invited? You and your Gregory?

SANDRA Behind your back.

ESTER Was it just old times?

SANDRA No, it was part of my plan.

ESTER Part of your plan ... after a year? Suddenly?

SANDRA I'm sorry. It's all gone wrong.

ESTER   Anything to restir old heartpangs?

SANDRA   Anything.

ESTER   Here, meisie, jy's so oorspronklik soos 'n namiddag-slapie. You want an out and the only way you can manage it cleanly is to dump the body in my bed!

SANDRA   If you like.

ESTER   But I don't like! And you thought you'd changed him, made him normal?

SANDRA   My normaility became his perversion. Anyway, you weren't supposed to be here. I was going to break the news and leave them together. Like old times. Nice and clean. No suicides, no tears, no scenes.

ESTER   Maar ou Viljoen was tuis.

SANDRA   Unfortunately. I hate justifying my actions.
ESTER VINNIG NA DIE DEUR.
Where are you going?

ESTER   To throw you both out. It's late; I'm tired; I don't like either of you – you make me nervous.

SANDRA   I wouldn't go in there, if I was you.

ESTER   Oh? You wouldn't, would you?

SANDRA   No, frankly, I wouldn't.

ESTER   And why not? I live here!

SANDRA   The sight of two men in bed no doubt has its erotic qualities, Ester, but not when the one is my little fellow and the other your man.

POUSE.

UITEINDELIK:

ESTER   Anything to restir old heartpangs ...

SANDRA   What else could I do?

POUSE.

ESTER   Why am I so calm?

SANDRA   What can you do?

ESTER   When they used to do ... it in their house, I knew, but at least I could leave, I had my own place. What does one do now? Scream?

SANDRA   Nothing.

ESTER   Nothing?

POUSE.

I used to dream a lot. Once. I used to have nightmares, terrible technicolour nightmares. But at least I would say to myself; this is a nightmare, don't worry, it's only a dream ... enjoy it. I used to say that to myself ...

SANDRA   Say it now.

ESTER   Ek het gedroom ek was deursigtig; dat niemand my kon sien of hoor nie. Ek het geskree. Ek was in rooi geklee, alles in rooi, hopend dat iemand my sou raaksien. Ek was by Gregory en Rufus in die kamer terwyl hulle oor my gelag het en walglike dinge aan mekaar gedoen het en ek het geskree

en gepleit maar niemand het gehoor nie. En toe het ek gesê:
‘Toemaar Estie, dis net ’n droom. Geniet dit terwyl dit speel.’
En dan het ek ophou skree en vir hulle gekyk. Wat hulle
doen. Hopend dit was ’n droom; wetend ek was wakker ...
SY HOU HAARSELF VAS IN PYN.
Selle ou storie ... twee boereseuns in die bed met ou ou ou
Viljoen wat hanswors speel ... O Here, nie weer nie! Ek kan
nie langer skree nie ...

POUSE.

SANDRA We couldn’t keep them apart. Not for long.

ESTER Balls!

SANDRA This is inevitable!

ESTER Ag stront! Not if you hadn’t planned it so carelessly!

SANDRA One can’t change what there is.

ESTER En dit nogal uit jou mond!

SANDRA I thought it would work! It did work, for some time. But one
can sense when the novelty has worn off. Oh, Ester, look, it’s
not in my nature. I can’t stay in one place for too long.

ESTER This, I hope, you told Gregory? In the beginning? That
you’re allergic to responsibility?

SANDRA I must go ...

ESTER STOOT HAAR TERUG IN HAAR STOEL.

ESTER As far as he was concerned, you’d stay forever. As long as he
played the game according to your rules!

SANDRA   It's not all my fault!

ESTER   There are some of us, even some of us whites who would give up all we have gladly, in exchange for a hint of security. What Gregory thought he'd found in you.

SANDRA   He got it! There's nothing more I can do. I have my own life to lead. I can't stand possessiveness, Ester, no one owns me!

ESTER   Aren't you what they call a bad investment?

SANDRA   I don't have to explain anything to you!

SY WIL NA DIE DEUR MAAR ESTER STOP HAAR.

ESTER   Haven't you noticed, dearie? I've been doing all the explaining.
DRUK HAAR TERUG IN 'N STOEL.
Jou Engelse Teef! Om te dink ek sou jou help! O ja, ek sou moontlik jou vuil wasgoed oorneem en skoonskuur en uitdroog en platstryk en opvou, maar te hel daarmee! Ja-nee, poppie, jy verstaan ons so min soos ons taal. Bounce back boere!

SANDRA   Pardon?

ESTER   Pardon se peophol! You're too self-centered to allow any assistance, let alone sympathy. You even have the arrogance to expect him to commit suicide.

SANDRA   It's possible.

ESTER   Nonsense! Suicide isn't his alternative. You're not the last straw to clutch at. And even without Rufus he'll survive. He's been with us in the self-preservation business long enough not to lose his life over a bad investment. You're sick of him – God knows I don't blame you. Unfortunately we all

tend to grab and hold. None of us want to die unknown, unloved, unmissed. When you slithered into his life, taking a shortcut through mine, what did you expect him to do? Hy't maar net een lewenswyse vir 'n ander geruil. Een meer aanvaarbaar, meer bevredigend. My blerrie lewensglans was te skerp, te serebraal en Rufus wou nie in die flieks sy hand washou nie. Buitendien, was jy mooier as Rufus. Destyds.

SANDRA   Excuse me please, Ester ...

ESTER   Moenie jy hier in my huis kom kerm oor jou shattered illusions nie. Discard your soiled habits. Exploiting Gregory's feelings for Rufus, because it's an easy way out! If I could find my glasses I'd hit you – hard! We're well rid of you!

GREGORY KOM BINNE.

GREGORY   Hoor hoor. Still here, Sandra dear?

ESTER   Los my donderse drank!

GREGORY   What's next? A month's supply of sleeping pills as a farewell present?

SANDRA   Gregory, please ...

GREGORY   Not in front of the hostess? I've known ou Viljoen longer than we both can remember. Ek hoef mos niks van jou weg te steek nie, of hoe, volksmoedertjie?

ESTER   Ag Gregory, asseblief!

SANDRA   Gregory, maybe it's time to go.

GREGORY   Sit down cow, I haven't finished with you yet!

ESTER   Magtig man, moenie alles met jou moffie mond vernietig nie!

GREGORY   Nou ja, gaan kam jou hare êrens!

ESTER   Waarvoor?

SANDRA   Gregory, let's go and we can talk ...

GREGORY   I'm talking.

SANDRA   Not here ...

GREGORY   You should've thought about that before you made the arrangements with Rufus.
 POUSE.
 ESTER BESEF NOU WAT GEBEUR HET.
 Ja-nee, Rufus talks a lot. I think he was also scared I might cut the wrists or down the pills, so he kept talking.

ESTER   Net talking?

GREGORY   Nie net talking nie, nee. Soos jy gesê het Estie, sy naai-lus sal ons almal in die graf steek. Ek het toe uiteindelik op 'n stoel gesit en luister.

SANDRA   Gregory?

GREGORY   I'm not interested ...

SANDRA   Gregory, look at me!

GREGORY   Don't try and hypnotise me again, Sandie. I'm armed now, you see, with a wooden stake and a cross.

RUFUS KOM BINNE.

ESTER   My kruis.

GREGORY   Haai, pèllie, ek't hiervoor gevra.

RUFUS   Lyk my so, ou broer.

GREGORY   Ja-nee, dis ou Gregory se verdiende loon; om al sy sentjies in haar kollektebak te sit.

RUFUS   Onnosele ding om te doen, kêreltjie.

GREGORY   Is beslis, is beslis. Ek het nooit gedink sy sou iemand anders op my sentjies wil voer nie.

RUFUS   Shame, maar dis hoe die ou wêreld draai.

GREGORY   Ag ja. Haar broeise Skot is seker trots dat sy so veel van haarself afgestaan het aan 'n sieke siel ...

RUFUS   ... 'n donderse sieke siel ...

GREGORY   ... potensieële selfmoordgeval ...

RUFUS   ... moffietjie ...

GREGORY   ... pretensieuse moffietjie ...

RUFUS   Ag ja, die lewensglans sal moet terugvloei ...

GREGORY   ... soos die goeie ou dae, Rufie?

RUFUS   Soos die goeie ou tye, Greg.

GREGORY   Lewensglans is minstens serebraal ...

RUFUS   ... en elegant ...

GREGORY ... en stom ...

RUFUS ... en Afrikaans! ...

GREGORY Is oorals te vinde!

RUFUS EN GREGORY Lank glinster Lewensglans!

ESTER KAN NIE MEER VAT NIE.

ESTER Stop it!

SANDRA STEEK 'N SIGARET AAN.

GREGORY Oh Sandie, not after six weeks.

SANDRA Do you really care?

GREGORY Yes.

SANDRA So? Put it out for me.

HOU HAAR SIGARET UIT MAAR HY NEEM DIT NIE.

GREG GAAN NA DIE DEUR.

GREGORY Nou-ja ...

RUFUS Joubertpark toe?

GREGORY Sandra?

SANDRA I'll send you a postcard.

GREGORY Thanks. By the way, I've been meaning to tell you.

SANDRA What?

GREGORY   You're not that good in bed, you know.

ESTER   Dis nou genoeg, Gregory.

POUSE.

GREGORY   Sien jou rond, Sofie Stront.

HY GAAN UIT.

POUSE.

RUFUS   Sies. Ek het hom nog nooit sien huil nie. Dis onnodig om
                  hom so te sien huil.

ESTER   Nietemin het jy hom getroos.

SANDRA   This cigarette tastes dreadful ...

RUFUS   Ek sou nooit huil as jy my verlaat nie.

ESTER   Ek sou so hoop.

RUFUS   En dit maak my baie treurig.

SANDRA   Did he say where he was going?

RUFUS   No.

SANDRA   Oh God ...

ESTER   God's busy.

POUSE.

SANDRA   Look, I'm sorry ...

ESTER   Tears have that effect. It's too late now. You've killed it.

Clean, quick but dead. Rufus sal jou vergesel tot by die hyser.

SANDRA Pardon?

ESTER HAAL 'N WOORDEBOEK VAN HAAR RAK AF.

ESTER Here, girl. Teach yourself Afrikaans.

SANDRA Really, I don't think ...

ESTER Really, I do think you should at least try. How can you possibly win an argument if you don't know his language?
SANDRA NEEM DIE BOEK.

Rufus sal jou vergesel.

ESTER SLAAN DIE RADIO: DIS 'N NUUSBERIG OOR SOWETO.

Ek sal wag tot jy terugkom, bokkie, daar's sommer baie waaroor ek wil gesels.

POUSE.

RUFUS EN SANDRA LUISTER NA DIE BERIG.

SANDRA What are they saying?

RUFUS Police have killed schoolkids in Soweto.

SANDRA That's terrible....

ESTER Well, what are you waiting for? Applause?

RUFUS EN SANDRA GAAN UIT.

NA 'N OOMBLIK HARDLOOP ESTER AGTERNA.

SKREE AF:

Jou blêrrie fokkin teef teef teef!

KOM WEER BINNE.

Slapgat donner!

SY HUIL.

DIE NUUSBERIG GAAN VOORT.

DIE FOON LUI.

SY GAAN NA DIE FOON EN TEL DIT OP.

Ja? Wag wag wag ...

SLAAN DIE RADIO AF.

Ja, wie praat. O Alexis? Ek is jammer, engel, ek was op pad ... nee, ek voel nie lekker nie ... nee, dis 'n bekende ou siektetjie terug in my lewe ... nee, nie ernstig nie ... ja, ek beseef ... ek't probeer bel maar ...

MAAR HY'T AL NEERGESIT.

Donner.

SIT FOON NEER.

SKINK DRANKIE.

Klein siektetjie ... 'sy's weer peopdrunk, Marie-lief, die ou doos.' Ek's nie so blind as wat jy hoop nie ... moffie ... jy't my nog nie eers verlaat nie en ek huil al ...

RUFUS LUISTER IN DIE DEUR.

... slagat donner ...

RUFUS   Wat gaan met jou aan. Hier's niemand nie.

ESTER   Soos gewoonlik.

RUFUS   Ek is hier.

ESTER   Ja, bokkie, maar ek kyk nie langer na jou plek teen die muur nie.

SY SIT

HY SKINK 'N DRANKIE.

Los my drank.

RUFUS   Ek wil een hê!

ESTER   Jy wil! Jy wil! Jy wil altyd hê! Jy wil werk hê! Vir ou Viljoen wil hy hê! Van Gregory wil hy hê! Nou ja, vat wat jy wil hê! Ek is vry; vry weer met Gregory, vat hom weer!

RUFUS   Shut up!

ESTER   Hy's nou weer vry! Al wat jy nou nodig het is 'n job. Meer supply, minder demands!

RUFUS   Moenie weer daarmee begin nie ...

ESTER   'n Lekker ou jobbie sonder my hulp!

RUFUS   Hulle't gesê hulle sou bel.

ESTER   Soms skree jy maar niemand hoor ...

RUFUS   Wat?

ESTER   Selle ou storie ...
DRAAI OP HOM MET PASIE.
Hippy? Jy's sonder werk omdat jy nie wil werk nie.

RUFUS   Gaan kam jou hare êrens.

ESTER   Jy's 'n skollie. Soos heelwat ander opdrifsels onder ons uitverkore volk, lewe jy lekker van die landsrykdomme waaraan jou ou Sofie moet inbetaal. Jy wil nie werk nie want dis makliker om sonder werk klaar te kom. Ek is wit; laat my sit!

RUFUS   Ek sal werk kry, op my manier.

ESTER   Jy wil nie werk kry nie. Jy's bang vir werk. Jy't so lank laas iets behoortlik gedoen dat jy heel moontlik nie in staat sal wees om te werk nie!

RUFUS   Ek is gedurig aan die werk!

ESTER   You're damn right! Jy werk aan my! Om my te herinner aan my ouderdom, aan my onsekerhede. Dat ten spyte van al die

worries jou gesubsidiëerde teenwoordigheid my jonk sal hou, with it, cool, swinging, unreal man! Sies, jy behoort 'n verhoging te kry vir al die sweet wat jy op my uitmors!

RUFUS

Jy kan nie daarsonder leef nie. Ek moet jou geduring herinner sodat jy kan bewys ek is verkeerd!

ESTER

Nou goed dan, loop! Bogger off! My lewe sal nie eindig wanneer jy by daardie deur uitstap nie!

RUFUS

Die dag wat ek hier uitloop, gaan soek jou rooi jas en gaan staan in die werkstou.

ESTER

Oh no! Walk-on! Ek is 'n persoonlikheid in my eie reg! Ek kan op enige verhoog loop en niks sê en hulle sal mal word!

RUFUS

Daar's 'n kol op jou wang.

ESTER

Waar? Weg?

RUFUS

Ander wang. Laer. Hoër.

ESTER

Weg?

RUFUS

Mmmm.

ESTER

Ek is nie 'n aanhangseltjie ...

RUFUS

Jou hare.

ESTER

Wat? Wat's verkeerd daarmee?

RUFUS

Staan agter regop soos strooi.

ESTER

Bliksem ...
SY GAAN NA DIE SPIEËL EN KYK.

POUSE.

RUFUS   Nou toe, laat ek hoor? Wat van aanhangseltjies?

ESTER   Wat? O ja. Ek is nie 'n aanhangseltjie aan iemand se handsak nie!

RUFUS   Beursie?

ESTER   Ja, jy behoort te weet. 'n Bietjie meer supply, 'n bietjie minder demand!

RUFUS   Jou patetiese ou goffel! Kyk na jousef. Toe Ester Viljoen, kyk goed!

ESTER   Ek kan nie sien nie ...

RUFUS   Jy wil nie sien nie. Ignore and it'll go away? Nie ek nie.

ESTER   Jy maak my seer ...

RUFUS   Is maar net meer supply, minder demand. Hare dun uit, kry maar pruike, langer ooghare!

HY TREK AAN HAAR VALS WIMPERS.

SY SKREE EN TREK WEG.

Lyk my ons het almal 'n bietjie verf nodig! Kan jy hoor hoe lag hulle agter jou rug? Trekkersvrou sonder hoop? Alexis sou jou nie eers die werk gegee het al betaal jy hom. En weet jy hoekom? Jy's 'n vrot aktriese! En as jy die slag iets doen, dan klink jy poepdrank!

ESTER   Senuwees ...

RUFUS   Well, so much for the personality!

ESTER   Bastard!

SY KLAP HARD AAN HOM. HY STOP HAAR. IN DIE GESTOEI
BREEK 'N GLAS.
SY SKREE.

RUFUS   Gee hier, laat ek sien ...

ESTER   O Here, ek kan nie kyk nie ... is daar bloed?

RUFUS   Ja. Toemaar, jy sal niks sonder jou bril kan sien nie.

ESTER   Waar is my bril?

RUFUS   Ek weet nie. Sit. Ek kom nou.

HY HELP HAAR SIT.
SY KYK NA HAAR SEER HAND, MAAR DAN NA HAAR DIE VUIS
MET HAAR OOGHARE IN. SIT DIE OOGHARE VERSIGTIG NEER.
RUFUS KOM IN MET MEDIKASIE. BEGIN DIE SNY ONTSMET.

ESTER   Rufus?

RUFUS   Wat.

ESTER   Is ek 'n bloedsuier?

RUFUS   Hoe kan jy 'n bloedsuier wees. Maak oop jou hand.

ESTER   Sandra het my dit genoem.

RUFUS   En dit nogal uit haar mond.

ESTER   As jy na Gregory wil teruggaan, sal ... Eina! Versigtig!

RUFUS   Jammer. As ek na Gregory wil teruggaan?

ESTER   Wil jy?

RUFUS   Wat dink jy?

ESTER   Ek weet nie. Dit lyk my egter ...

RUFUS   So ja. Is dit gemaklik?

ESTER   Wat? O ja, dankie bokkie.

RUFUS   Jy was besig om iets te sê.

ESTER   Dink jy dit bloei nog? Ek sal nie klem in die kake kry nie?

RUFUS   Dat ek terug gaan na Gregory.

ESTER   Ek kan sien hoe beweeg die gif op na my hart. Ek het 'n dokter nodig ...

RUFUS   Ek kan miskien volgende week by hom intrek. Sandra vertrek Vrydag. Die aand sal seker alright wees. Teen Sondag sal ons die ou huis reg hê – die ou stort terugsit, die ry plastiese gansies uitsmyt. Teen Maandagaand kan jy by ons kom eet. Soos die goeie ou tye.

ESTER   Ek gaan Maandagaand uit.

RUFUS   Okay. Kom dan Dinsdag, enige aand. Ons sal seker nie uitgaan nie, behalwe om vir 'n ou parkeermeter te gaan rondsnuffel nie. Ons sal baie hê om oor te gesels: 'n jaar is vol interessante dinge.

ESTER   Wat sal jy hom vertel?

RUFUS   Al die partytjies waarna ons gevra is, beroemde mense wat ons ontmoet het, dineë wat ons hier gehad het ... jy weet, al die moë ou momente wat sy mond vir twee jaar laat oop hang het.

ESTER Jy sal hom vertel van al die lekker tye wat ons saam gehad het?

RUFUS Ja. Lieg as ek moet.

ESTER Hom laat voel dat jy baie opgeoffer het om na hom terug te gaan?

RUFUS O ja.

ESTER Na my verwys as die ou slet, die ou teef, die ou doos?

RUFUS Natuurlik.

ESTER Getroue ou bogger.

RUFUS Estie? Jy lyk so veel beter sonder al die gemors.

ESTER My oë is te klein ...

RUFUS Moenie frons nie.

ESTER Ek kan nie sien nie!
HY VIND HAAR BRIL EN SIT DIT VERSIGTIG OP
HAAR GESIG.
Jy't my seergemaak.

RUFUS Ek is jammer. Ek is net so fyngvoelig oor my loopbaan soos jy oor joue.

ESTER Watter loopbaan?

RUFUS Ons.

POUSE.

ESTER So. Jy waai Vrydag?

RUFUS   Nee.

ESTER   Saterdag dan. Sê my net en ek sal jou help trek.

RUFUS   Waarnatoe?

ESTER   Yeoville toe, donner.

RUFUS   Sal nie nodig wees nie. Hy wil my nie daar hê nie. Ek het
              gevra. Hy't gesê nee dankie.
              SY KYK VERBAAS NA HOM.
              Kom bed toe jong, dis laat.

HY GAAN UIT.

SY SIT VIR 'N OOMBLIK, GLIMLAG DAN BREED.

SLAAN RADIO AAN. DIE NUUS BERIG LAAT HAAR OORSKAKEL
NA MUSIEK.

SY PLAK HAAR VALS WIMPERS TERUG. ROL LIPSTIFFIE. AAN.
DOEN HAAR HARE.

SLAAN DIE RADIO AF.

KYK IN DIE SPIEËL.

ESTER   Slapgat donner!

SY GAAN UIT MET SWIER.

EINDE VAN TWEEDE BEDRYF.

AN ARTICLE WRITTEN BY PIETER-DIRK UYS DESCRIBING THE
CENSORSHIP OF THE PLAY

THE CENSORSHIP SAGA OF SELLE OU STORIE

Or 'Whatever happened to that nice old volkswoord: eph – oe – kaa?'

What is an 'Afrikaans play'?

Is it a piece of theatre entirely spoken in Afrikaans by actors without accents? Is it a French play translated into Afrikaans? Could it possibly be a 'bilingual South African' opus in which people speak 'somaar deurmekaar' as we tend to? And if you write a 'South African play' using both 'official' languages, can you blame the Afrikaners for calling you 'n Engelse skrywer' and the English-speakers 'an Afrikaans playwright'?

Catch 22. But wait. This Catch 22 has subsection (i) to (xvii) and subdivisions A to Z.

Can I afford not to be lighthearted about this saga?

Censorship primarily takes the bread out of the writer's mouth, but as this writer is white and knows his cake (as is his ethnic minority's wont) maybe he can smirk while counting the half-cents and taking bottles back for their deposits. There is after all nothing as boring as a Person shrieking bitterly about 'What might have happened if it hadn't happened ...' (except possibly Sunday night on SATV!) Who knows, if it hadn't happened, *Selle ou Storie* might have won the Hertzog Prize, become prescribed for schools or disappeared into obscurity where it no doubt had a place reserved. But thanks to an overbudgeted Department of the Interior, an overzealous section of puritans in a putrid society, a horror of laughter at our own follies echoing about our ears – the Publications Control Board raises its eager head – and from here allow the Saga to unfold.

I wrote a follow-up of my first play, *Faces in the Wall*, in London in 1971. It was called *Same Old Faces*. Too much like the first play.

'You've said it. Go away and start again,' said my agent.

I went away and did nothing.

In 1973, arrived at the Space Theatre in Cape Town from London for the 'few

months' that lasted three years and over twenty-five productions. Encouraged to write 'iets vir KRUIK', our local state subsidised Afrikaans theatre company. With *Same Old Faces* on my left and my *Woordeboek* on my right – and with a cavalier disregard for both – I bash out *Selle Ou Storie*.

The script is posted to KRUIK. It is returned with a polite letter from the then-head, Pieter Fourie, pointing out certain aspects of the dialogue and situation that 'aren't on' for an arts council. In retrospect well appreciated, but at that time, not having consciously started on a local Tropic of Cancer, hurt inevitably set in. Ag nou ja, the Box under the bed solved that indulgence in an hour and there, forever it would seem, went this unwanted 'aren't on' thing called *Selle Ou Storie*.

A production is suddenly cancelled at the Outer Space for some or other reason and we sit with an empty theatre and three actors in search of a play. I'm encouraged to look in the Box: the play about the Empress Josephine has too big a cast, the Thing called 'Just Gerrie' needs too big a face-lift, the musical embryo based on Olympus needs R500 000 and a musician – but *Selle Ou Storie*? Nou ja, toe: four characters in search of an audience.

In ten days we rehearse: Christine Basson as 'Ester', Johann van Heerden as 'Rufus', Marthinus Basson as 'Gregory' and Lynne Maree as 'Sandra'. *Selle Ou Storie* has its first performance on 15 October 1974.

After a successful (officially) uneventful run, we move out to the Libertas Theatre in Stellenbosch for four packed-out performances. And this is where the rumblings started: a letter from a respected member of the Afrikaans Church asked: 'Is dit die estetiese peil waartoe "verantwoordelike" Afrikaanse toneel reeds gedaal het? En kan daar tog nie deur die verantwoordelike instansies hiers eers 'n keuring wees van vorm en inhoud van aangebode stukke, voordat toneelgangers hul geld op sulke 'gemors' gaan verkwis nie?' (*Eikestadnuus*, 15 November 1974). The letter goes into the scrapbook as a 'trophy' and flushed with success we repeat another season at the Space Theatre.

More trophies arrive: a letter from the late Mr Jannie Kruger, then Chairman of the old Publications Control Board (10 December 1974) stated the following:

'Hiermee deel ek u mee dat die Raad beslis het om 'n ouderdomsbepערking van geen persone 4 tot 18 jaar te plaas vir alle opvoerings van *Selle Out Storie* buite "Die Ruimte".'

We read and take note, but say nothing publicly in order not to embarrass those behind this friendly gesture. The run ends happily and no one between the ages of 4 to 18 seem to have been affected, or infected!

Crossfade the *Saga* to 29 February 1975. We re-rehearse the play for a Johannesburg season and present two performances for the Space Club. The cast now: Christine Basson as Ester, Pieter-Dirk Uys as Rufus, Val de Klerk as Sandra and Danny Keogh as Gregory. On 16 March 1975 we open *Selle Ou Storie* at the Blue Fox Theatre, Johannesburg, under the banner of the Company.

There is an enthusiastic reaction from the English press and constipation from the Afrikaans media. From *Die Transvaler*:

‘*Selle Ou Storie* sal lank onthou word ... maar miskien vir die verkeerde redes.’

Op 27 Maart verskyn dit in die *Vaderland*:

‘Volgens Ds. C.C. Colijn [voormalige sedebewaker van die N.G. Kerk en lid van die nuwe Publikasieraad] wemel [*Selle Ou Storie*] van “godslastering, liederlike uitdrukkings, banaliteit en vulgariteit”. Volgens Ds. Colijn kom optrede van sowel die Polisie as die Publikasieraad.’

En op 28 Maart in *Beeld*:

‘Volgens Ds. Colijn het Ds. Scheepers hom net per telefoon van die stuk verwittig. Die taal is so onwelvoeglik dat alles nie oor die telefoon genoem kon word nie, maar wat hy wel gehoor het, was skrikwekkend.’

On the first of April 1975 the new Publications Control Board (PCB) came into being, and has stayed in the public eye like a chronic cist ever since. The *Rand Daily Mail* of 3 April read:

‘Dominee D.J. Scheepers, an executive member of the NGK Public Morals Commission, wants the Minister of the Interior Dr. Connie Mulder, to see the play and decide if it should be banned. “Two sexual deviates and two inebriates are the main characters engaged in scenes and dialogue which are sacreligious and filthy,” Mrs. Scheepers said yesterday. The Morals Commission has decided to hold an emergency meeting over the play.’

Incidentally, because of Jannie Kruger’s 4-18 age restriction on the play, the new PCB would have to wait till 10 December 1976 before banning the performance of the play. Stalemate – lots of shouting, programmes thrown at

actors on stage, Pretoria students staging arranged and noisy walkouts of the play, some really rough (and quite perplexing) obscene phonecalls at my hotel, a few heavy breathers, pained expressions and *wonderful* audiences were the result. I had found the best public relations firm in the country: the Censorboard!

Success surely breeds success and we get a theatre in Pretoria for a transfer after our Blue Fox run. Mother and Father Grundy were however alive and well and Die Donner in!

Rand Daily Mail, 16 April:

‘The Pretoria City Council Management Committee yesterday banned the play *Selle Ou Storie*. The ban is effective in all council-controlled and owned theatres including the Piet van der Walt where the play was to be staged from April 21 to May 3. No reason for the banning was given ...’

We end the run, cut our moorings and flee back to Cape Town, leaving the North in an SOS turmoil.

On 27 June the telegram arrives from the Publications Control Board banning the script of *Selle Ou Storie* for the following reasons:

ARTICLE 47 (2):

- is indecent or obscene or is offensive or harmful to public morals
- is blasphemous or is offensive to the religious convictions or feelings of any section of the inhabitants of the Republic
- brings any section of the inhabitants of the Republic into ridicule or contempt
- is harmful to the relations between any sections of the inhabitants of the Republic.

The publication of *Selle Ou Storie* is therefore banned.

However, no publication of the play existed, other than the handful of photocopies used by the cast. One copy was with a major publisher who immediately withdrew any interest, and another with an arts council. The script-text banned, as gathered from the lists and lists of Words and Phrases later given as reasons for the banning, was in fact the work copy of the first draft. A third of the ‘things’ that launched so much official panic and wrath never appeared in the play as produced originally in 1974, Catch 22 small letter B!

No script. Not even I may own a copy. We plan a re-run of the play in Cape Town. Is a performance ‘publication’?

Die Burger, 28 June 1975:

‘Sou ’n opvoering van ’n toneelstuk nie beteken dat die stuk tog versprei word en dat opvoering maar één medium van verspreiding is nie? Dit is egter ’n vraag waarop ek nie bereid is om in dié stadium kommentaar te lewer nie, so het Mnr J.L. Pretorius, direkteur van die Publikasieraad gister gesê toe hy oor die verbod op die publikasie van Pieter-Dirk Uys se *Selle Ou Storie* genader is nie.’

After the sudden banning of *Karnaval* on 21 July (2 bannings in less than one month) the run of *Selle Ou Storie* starts at the Outer Space: Cast: Christine Basson, Lynne Maree, Blaise Koch and Pieter-Dirk Uys. The play is performed without scripts for actors or stage management. We use a tape recording of the original Afrikaans text – and there is the original English script called *Same Old Story!* There are after all vast ways and means of proving the world to be round . Again a unanimous press response.

An appeal is lodged but in spite of the financial assistance of a few people throughout the country, it has to be withdrawn, with that of *Karnaval*, for lack of funds and incentive. The effect of a banning on a cast and a writer is ghastly. As the tentacles of censorship ripple across the wide spectrum of our culture, more and more people are now realising that it is not a joke. The fact that it’s ridiculous doesn’t make it necessarily funny. One learns through experience, and the list of PCB victims and veterans grows daily.

Happy things: Christine Basson wins the Best Actress Award in Johannesburg for her legendary performance as Ester Viljoen in *Selle Ou Storie* (18 October).

Life goes on.

God’s Forgotten seems to live happily ever after. No censor interest as there are no swearwords, no blasphemy in Afrikaans and an English title.

Catch 22 K (ii)!

As ‘the most banned South African playwright’ one feels like Linda Lovelace with lockjaw. But the comedy in such a situation is something a white ‘Afrikaans’ playwright can afford. Black playwrights are sordidly up against the realities of silence.

During July 1976 *Syrkel* goes on tour with *God’s Forgotten*, *Strike Up The Banned* (part I) and *Selle Ou Storie*. We play our ‘Boere Porn’ in PE and – of all places – Bloemfontein. The last performance of the play to date was at the Civic Theatre, Bloemfontein, on Saturday July 24th 1976.

On 17 June 1977 – for a fee of R25 – the script of *Selle Ou Storie* was resubmitted to the PCB for reconsideration. A few deletions were made in

deference to their original objections. A letter dated 1 August 1977 stated in answer that not only was the text rebanned, but soomaar die production also.

Selle Ou Storie had finally been liquidated.

But wait, what light from yonder *Government Gazette* breaks. The comforting words of ons Connie Mulder assuring us that the New Censorship Law is only for the better, and that no one can be placed in a worse position by a decision of the PCB on resubmission. I point this out to my penfriend, Director of Publications Pretorius.

How come the performance is banned as well? All for R25?

Doesn't somehow tally, I say. Wat gaan aan, vra ek? Met vriendelike groete ...

The answer arrives on 19 September 1977 from the Department of Interior.

'Geagte Mnr Uys ...

By die voorlegging van die teks van *Selle Ou Storie* het u aangedui dat dit herskryf is en "for purposes of publication and performance" voorgelê word. Dit is om hierdie rede dat die teks ... ongewens is. Genoemde teks is trouens in die lig daarvan dat dit herskryf is, as 'n ander publikasie en verhoogstuk geag'.

Catch 22 Z(vii)!

You take out three words describing 'bowel winds', 'bowel movements', 'sexual intercourse' and the slang for 'Bantu' and you have, hey presto, a new play! Take note, Etienne le Roux O Etienne le Roux! I get refunded R20 nogal ook.

So now I sit with a *Selle Ou Storie One* – script banned but performance allowed – and a *Selle Ou Storie Two* – neither allowed. Does this mean I can still perform SOS/ONE? I write to my penfriend and ask just that. He answers promptly on 4 October 1977:

'Uit die aard van die saak kan die Direktooraat van Publikasies hom nie uitspreek oor die beslissing, of die uitleg of toepassing daarvan, wat die voormalige Raad van Beheer oor Publikasies ... t.o.v. die oorspronklike toneelstuk gegee het nie.

Met vriendelike groete ...'

Unfortunately one's life is too full of important things to make this pursuit of the PCB a full-time Ralph Nader campaign. The possibilities are endless: resubmit a new 'herskryfde' script every six weeks. What's R5? You pay more to see a bedroom farce. And this is even funnier. Can you imagine having sixteen plays banned and they're all called *Selle Ou Storie*? Or revive the 'oorspronklike'

play as a period piece, and be ready to run like hell and maybe also swim a river to Lesotho? Or cut out every ‘Word’ that ‘offends’ and have a loud raspberry instead? Sis.

If one really had time, and I mean if we had the luxury of time on our hands, we too could feel our way into an adult culture. We could play games and Hump the Hostess. But there is no time left for such luxury. The censorship of *Selle Ou Storie* was like a naughty kitten weeing on the carpet.

Those days are over.

That former kitten now has Jaws and a power to crush without comment.

How awful to actually become nostalgic for the ‘good old days of censorship’.

Wishful thinking to say: May the Farce be with us.

Ester Viljoen, funnily enough, would be the first person to come out of a performance of *Selle Ou Storie* and snort: ‘Sies – ons mense praat nie so nie ...’ and demand that it be banned.

Selle ou storie ...

Pieter-Dirk Uys
Cape Town 1977